

Ref.nr

Saksnr

Dato: 29.05.09

Verneplan for Lomsdal-Visten i Brønnøy, Grane, Vefsn og Vevelstad kommuner i Nordland fylke

1. FORSLAG

Miljøverndepartementet (MD) legger med dette fram forslag til verneplan for Lomsdal- Visten i Brønnøy, Grane, Vefsn og Vevelstad kommuner i Nordland fylke. Verneforslaget omfatter:

- **Lomsdal-Visten nasjonalpark** ca. 1102 km² hvorav ca 6 km² sjøareal i kommunene Brønnøy, Grane, Vefsn, Vevelstad
- **Strauman landskapsvernområde:** ca. 32 km² i Vevelstad kommune.

Forslaget omfatter totalt ca. 1134 km² hvorav det i den foreslåtte nasjonalparken er Ca 53 % statlig grunn, og 47 % privat grunn. Det foreslåtte landskapsvernområdet ligger på privat grunn.

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Den foreslåtte nasjonalparken utgjør et stort sammenhengende naturområde, som i det vesentlige er uten tekniske inngrep. På denne bakgrunn foreslås fjellområdene og fjordlandskapet mot Velfjorden etablert som nasjonalpark i medhold av naturvernloven § 3.

Området fra Strauman mellom Indre Visten og Lakselvatnet og innover Sæterdalen er et egenartet og vakkert naturområde med nasjonale landskapsverdier og store opplevelseskvaliteter knyttet til helhet og variasjonen av naturen fra fjord til fjell. Området er foreslått vernet som landskapsvernområde etter naturvernloven § 5.

1.2 Verneverdier

De to verneområdene vil bevare et stort og tilnærmet urørt naturområde og et variert kystlandskap fra fjord til fjell på Helgeland. Landskapet er storslått med trange elvedaler og storforma juv, og høyfjellsplatåer og tinder. Området har stor geologisk variasjon og har flere spesielle grotter og karstformer. Det er registrert flere svært

viktige naturtyper som kalkrike områder i fjellet, kalkskog, bekkekløfter og rik edellauvskog.

44 rødlistearter er registrert, bl.a. en rekke rovfugler, svaner, lomer, spetter, samt flere arter av lav og sopp. Dyrelivet er for øvrig representativt for Helgeland, men har uvanlig høye forekomster av sjeldne og sårbare rovfuglarter. Her er unik vassdragsnatur med fem varig verna vassdrag.

1.3 Trusler mot verneverdiene

Inngrep som kan fragmentere det villmarkspregete området vil være en trussel mot verneverdiene. Det samme gjelder aktiviteter og tiltak i områder med høy biologisk verdi, særlig mht rødlistearter, som f. eks. nye bygninger, anlegg, vegbygging, skogsdrift og økt motorisert ferdsel.

1.4 Andre interesser

1.4.1 Samiske interesser/reindrift

Lomsdal- Visten er et samisk bruksområde med viktige reinbeiteområder og kalvingsland. Reindriften har anlegg som brukes jevnlig, og det brukes motorisert kjøretøy i områdene med reindrift. Vern etter naturvernloven bidrar til å beskytte området mot inngrep som kan skade eller ødelegge naturgrunnet. Vernet vil derfor være et viktig bidrag for å sikre grunnlaget for samisk kultur, bosetting og næringsutøvelse.

1.4.2 Landbruk

Området nyttes til sauebeite. De arealene som er viktigst ift skogbruk er holdt utenfor vernet. I landskapsvernområdet vil skogbruk være tillatt omtrent som i dag.

Vanskelige driftsforhold og at skogen står spredt gjør skogbruk lite relevant i verneområdet. Flere plantefelt anbefales avvirket, og DN har tilbudt seg å kjøpe tømmeret i plantefeltene på rot.

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov av 19. desember 2003 nr 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

1.4.3 Friluftsliv

Området benyttes til friluftsliv. Det er flere husvære i området åpne for allmennheten og en del stier er merket med enkel varding.

1.4.4 Reiseliv/turisme

Det er ingen etablerte - eller planer om å etablere - reiselivsinstitusjoner inne i verneområdet, men området er vurdert å ha potensial for utvikling av turisme. Reiselivsaktiviteter som ikke kommer i konflikt med vernereglene er tillatt.

1.4.5 Innretninger langs sjøen/havbruk

Det er ikke oppdrettsvirksomhet i de områder som nå foreslås vernet. Det foreligger heller ikke konkrete planer for havbruk her. Den ytre delen av Storfjorden har stor verdi for tradisjonelt merdoppdrett og skjelldyrking, og er dermed ikke tatt med i verneforslaget. Okfjorden har middels verdi for skjelloppdrett.

1.4.6 Forsvaret

Vernet vil ikke være til hinder for Forsvarets lavflyging og militær operativ virksomhet.

1.4.7 Kulturminner

Området er relativt dårlig kartlagt mht kulturminner, men på bakgrunn av undersøkelser fra tilsvarende områder i Nord-Norge kan man forvente en stor variasjon av kulturspor fra eldre steinalder og framover. De fleste kulturminnene er samiske.

1.4.8 Energiforsyning

Det går en 132 kV kraftledning gjennom nasjonalparken. HelgelandsKraft har fått konsesjon på bygging av en ny 132 kV kraftledning fra Tangvik i Vevelstad kommune til Tilrem i Brønnøy kommune. Forslag til vernegrense er lagt slik at ledningstraséen vil ligge utenfor verneområdet. Eksisterende kraftledning skal rives når den nye linja er bygget.

2. SAKSBEHANDLING

2.1 Bakgrunn

Bakgrunn for arbeidet med etablering av Lomsdal-Visten nasjonalpark og tilhørende landskapsvernområde er NOU 1986:13 "Ny landsplan for nasjonalparker", St.meld. nr. 62 (1991-92) "Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge" og Innst. S. nr. 124 (1992-93) med samme navn.

2.2 Saksgang

Arbeidet med Lomsdal-Visten har vært organisert som et partnerskap mellom Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune. Fylkesmannen har vært ansvarlig for verneplanen. For at mulige konflikter skulle avklares tidligst mulig og på lavest mulig nivå inngikk fylkesmannen et partnerskap med de berørte kommunene, reindriftsforvaltningen, Fiskeridirektoratet og fylkeskommunen. Av dette ble det opprettet en styringsgruppe som fikk i mandat å lede prosessen. Fylkesmannen står bak det omforente forslaget. Styringsgruppa har vært ledet av Fylkeskommunen.

Melding om oppstart og forslag til konsekvensutredning ble sendt på høring i 2003. Fylkesmannen sendte verneforslaget på felles lokal og sentral høring 01.03.06.

Høringsforslaget fra fylkesmannen omfattet en nasjonalpark og to landskapsvernområder. I tillegg ønsket DN at det ble hørt på hele arealet som nasjonalpark, inkludert to tilleggsarealer; innerste del av Austerfjorden i Indre Visten i Vevelstad kommune og utløpet av Lomselva i Storbørja i Brønnøy kommune. Reindriftsforvaltningen i Nordland hadde også et eget tilleggsforslag som omfatter bruk av luftfartøy i reindriften på høring.

I løpet av høringen ble det holdt tre folkemøter. I tillegg ble det avholdt møter med grunneiere, reinbeitedistriktet og Naturvernforbundet. Det har også vært gjennomført åpne kontordager i kommunene.

Fylkesmannen sendte sin tilråding til Direktoratet for naturforvaltning (DN)

12.07.07. DN presenterte sin foreløpige tilråding på møte med de berørte kommunene 06.12.07. DN hadde møte med Brønnøy kommune 24.01.08 for å diskutere grensejusteringer.

Verneforslaget ble sendt på foreleggelse til berørte departementer den 27. oktober 2008.

I henhold til ”Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget” av 11. mai 2005 har Miljøverndepartementet under sluttbehandlingen hatt konsultasjon med Sametinget. Sametinget har ikke innvendinger mot saken.

2.3 Forholdet til konsekvensutredninger

2.3.1 Utredningsprogrammet

Det er gjennomført konsekvensutredninger for å vurdere hvilke virkninger vernet vil få på ulike samfunnsinteresser. Konsekvensene er vurdert på grunnlag av to alternative

vernebestemmelser med ulikt restriksjonsnivå tilsvarende henholdsvis nasjonalpark og

landskapsvernområde. I tillegg ble dagens situasjon med påregnelig utvikling uten vern, utredet. Det er utarbeidet følgende delutredninger: Landskap, Naturmiljø, Kulturhistorie, Jordbruk, Skogbruk, Havbruk, Reindrift, Kraftressurser, Løsmasser

og steinmaterialer, Reiseliv og miljøbasert næringsutvikling, Friluftsliv og Hytter og hyttebygging.

2.3.2 Merknader til konsekvensutredningene

2.3.2.1 Generelt

Kystverket Nordland, Vevelstad kommune, Brønnøysund Turlag, Nordland fylkeskommune og Fylkeslandbruksstyret vurderer utredningsplikten som oppfylt. Sametinget vurderer temaet kulturhistorie som tilfredsstillende utredet, men understreker likevel at hele verneplanområdet ikke er systematisk registrert med tanke på samiske kulturminner. De poengterer derfor at § 9 i kulturminneloven ikke kan regnes som oppfylt gjennom konsekvensutredningen.

Fiskeridirektoratet tilrår at det foretas en evaluering av metoden for vurdering av konsekvenser for havbruk som følge av vern, med vekt på valg og vekting av kriteriene.

Statskog Nordland påpeker at det i dagens forvaltning og næringsvirksomhet gjennomføres ulike tiltak for å ivareta verdier innenfor landskap, natur- og kulturmiljø. De mener det ville styrket utredningen dersom slike forhold hadde vært omtalt breiere og mer nyansert og vært lagt mer til grunn under ”antatte utviklingstendenser”.

Norges Miljøvernforbund mener at Stortingets vedtak om å utrede vern er svekket ved at bruk kommer foran vern i konsekvensutredningen.

Flere høringsinstanser mener konsekvensutredningene burde vært kvalitetssikret.

Styringsgruppa stiller seg positiv til at det foretas en evaluering av metoden for konsekvensutredning på havbruk. Styringsgruppa kan se at konsekvensutredningen har et visst fokus på brukerinteresser. Dette er naturlig da hensikten med utredningen er å utrede hvilke konsekvenser vern vil ha. En viktig del av utredningen er å foreslå avbøtende tiltak for å unngå for store ulemper for brukerinteressene og samtidig ivareta verneverdiene. Styringsgruppa er likevel uenig i at bruk kommer foran vern i konsekvensutredningen, og kan ikke se at synspunktet skulle tilsi at utredningsprogrammet ikke er oppfylt. Styringsgruppa er enig i at utredningen kunne innholdt noe mer omtale av forvaltningsregimet for skogbruket, men kan ikke se at det er behov for noen tilleggsutredning eller at konsekvensutredningen ikke kan godkjennes.

Fylkesmannen mener uregistrerte kulturminner er et tema som bør tas opp i forbindelse med forvaltningsplanarbeidet.

Direktoratets og MDs kommentarer er samlet etter pkt 2.3.2.4.

2.3.2.2 Bakgrunnsdata/beskrivelse

En grunneier, Velfjord/ Sømna skogeierlag og Allskog mener at INON-kartet feilaktig

beskriver områder som villmarkspreget til tross for inngrep som skogplanting og regulert

vatn. Nordfjordan og Storbørja grunneierlag og flere grunneiere peker på forhold i beskrivelsen av områdene i Velfjorden som de mener er unøyaktige eller ikke korrekte, bl.a. at betegnelsen "uberørt" er feil, at det er næringsvirksomhet i området, at det ikke framkommer at flere av eiendommene har bo- og driveplikt og at beskrivelsen av skogsdriften i Velfjordområdet som ulønnsom er feil.

Naturvernforbundet mener det er en stor svakhet at betydelige skogverdier som er kartlagt ved Lomselva ikke nevnes.

Statskog Nordland mener at kapitlene "Naturressurser" og "Samfunn" burde vært slått sammen til en felles redegjørelse. Det pekes på at ikke-vern (0-alternativet) er positivt for den videre utvikling innenfor flere næringsområder, og at dette ikke fanges tilstrekkelig opp med metoden som er valgt. Statskog kommenterer at begrepet statsgrunn er upresist og bør byttes med "*områder eid av Statskog SF*".

Styringsgruppa viser til at INON-kartet ikke påvirkes av det regulerte vannet og skogplanting. Styringsgruppa ser at det har oppstått enkelte feil i beskrivelsen av områdene i Velfjorden. Områdebeskrivelsen og beskrivelsen av næringsaktivitet og bosetting i høringsdokumentet er kun en kort oppsummering av de enkelte delutredningene. Styringsgruppa kan derfor ikke se at det er mangler som har betydning for om utredningsprogrammet og konsekvensutredningen kan anses som oppfylt.

Beskrivelsen av områdene i Okfjorden som uberørte/villmarksprega betyr ikke at områdene ikke har spor etter tidligere tiders bruk. Det finnes få fjordarmer uten tekniske inngrep i dag. Okfjorden er et slik område, med et vakkert landskap preget av skånsom og respektfull bruk av naturen. Styringsgruppa ser at grunneierlaget mener at realitetene er annerledes enn det som kommer fram av delutredningen for skogbruk, men viser til at utreder har vurdert økonomisk lønnsomhet ut i fra gitte kriterier. Styringsgruppa anser utredningsprogrammet som oppfylt. Styringsgruppa mener det ikke stemmer at kartlagte skogverdier ved Lomselva ikke nevnes. Til Statskog Nordlands merknad viser styringsgruppa til at utredningsprogrammet ligger til grunn for utredningene og framstillingsmåten for resultatene. Styringsgruppa er til dels enig i at eventuelle positive konsekvenser av ikke å verne for skogbruket kommer lite til uttrykk med den valgte metoden, men mener at konsekvensene for skogbruket er tilstrekkelig belyst. Statlig grunn innenfor utredningsområdet, er eid av Statskog SF.

2.3.2.3 Jord- og skogbruk

Tre personer med beiterettigheter mener at utredningsprogrammet for jordbruk ikke er oppfylt fordi tinglyste rettigheter ikke er belyst. Arbor-Hattfjelldal AS mener at

høringsutkastet er mangelfullt mht konsekvenser for skogbruket og den trebaserte industrien. Grane, Vevelstad og Hattfjelldal kommuner, Helgeland skogselskap og Arbor Hattfjelldal AS mener at endelig behandling av forslag til nasjonalpark bør utsettes til det er utarbeidet en konsekvensutredning for skogbruket og skogindustrien.

Styringsgruppa viser til at temaet beiting er belyst i delutredning jordbruk. Beiting vil være tillatt i verneområdet og retter til beite vil fortsatt gjelde uavhengig av vern. Tinglyste beiterettigheter er derfor ikke behandlet særskilt. Styringsgruppa viser til supplerende analyser som er satt i verk i forbindelse med vern av skogområder på Helgeland. Videre har styringsgruppa vektlagt å se alle kartlagte skogområder på Helgeland i sammenheng med alternative avgrensinger i Lomsdal-Visten, før endelig tilråding på avgrensing av skogområder i øst. Styringsgruppa viser til at det ikke vil komme en fullstendig konsekvensanalyse av skogvernet på Helgeland (jf Miljøverndepartementet).

2.3.2.4 Reindrift

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt mener at konsekvensutredningen for reindrift er mangelfull og gir et skjevt bilde av reindriften. De synes det er vanskelig å godta at utredningen skal ligge til grunn for den videre planleggingen av nasjonalparken. Områdestyret i Nordland og Norske Reindriftssamers Landsforbund mener at utredningen av reindrift kunne vært mer grundig. De kan likevel akseptere at konsekvensutredningen blir godkjent med den forutsetning at reindriftenes egne høringssinnspill med forslag til endringer blir tillagt sentral vekt.

Reindriftsforvaltningen i Alta mener at konsekvensutredningen overestimerer tapene av reindriftsareal ved vurdering av ikke-vern. Videre mener de at beskrivelsen ut fra dagens distriktsplaner og driftsmønster gir et for statisk bilde av reindriften. De savner derfor en utredning om muligheter og begrensninger for reindriften ved opprettelsen av et stort landskapsvernområde, eventuelt gjennom å underlegge arealene beskyttelse gjennom plan og bygningsloven. HelgelandsKraft stiller spørsmål ved påstanden om at opptil 80 % av reindriftenes beiteareal kan bli alvorlig forstyrret etter år 2032 med bakgrunn i planer for utbygging av kraft, ledningsnett og hytter.

Styringsgruppa viser til at utredningens vurdering av ikke å verne innebærer forvaltning etter plan- og bygningsloven, og at vern med milde bestemmelser tilsvarer landskapsvernområde. De mener derfor at utredningen ikke inneholder vesentlige mangler som tilsier at den ikke kan godkjennes og viser til at både Områdestyret i Nordland og Norske Reindriftssamers Landsforbund mener at konsekvensutredningen kan godkjennes. Styringsgruppa kan ikke se at Helgelandskraft sine betraktninger omkring reindriftenes beiteareal kan oppfattes som en direkte mangel ved konsekvensutredningen.

Direktoratet for naturforvaltning viser til styringsgruppas merknader til konsekvensutredningen og de ulike delutredningene, og slutter seg til disse. Når det gjelder Sametingets kommentar om at konsekvensutredningen ikke oppfyller § 9 i

kulturminneloven, vil DN bemerke at områdevern ikke vil skade kulturminnene, jf § 3 i kulturminneloven. I verneforskriften er det et eget punkt som ivaretar hensynet til kulturminner. Etter DN's vurdering vil derfor undersøkelsesplikten jf § 9 i kulturminneloven være oppfylt selv om området ikke er fullstendig kartlagt for kulturminner. Det er ikke avdekket konsekvenser som krever ytterligere utredninger. Avveininger mellom bruk og vern har ført til endringer i vernebestemmelsene og i avgrensning i forhold til utredningsområdet. Direktoratet mener at konsekvensutredningen tilfredsstillende utredningsplikten og plan- og bygningslovens krav til konsekvensutredninger, jf plan- og bygningslovens § 33-6.

Miljøverndepartementet viser til at verneplanen er utredet i henhold til forvaltningslovens, naturvernlovens og plan- og bygningslovens bestemmelser. Gjennom konsekvensutredningene og høringen er ulike interesser bredt belyst og vurdert. Så langt det er mulig, er det skaffet oversikt over verneverdier og brukerinteresser. Det er ikke avdekket konsekvenser som krever ytterligere utredninger av samfunnsinteresser, som for eksempel næringsvirksomhet, i samsvar med Utredningsinstruksen pkt 3.2.2. Departementet anser derfor utredningsplikten for å være oppfylt. Avveiningen mellom bruk og vern har ført til endringer i vernebestemmelser og avgrensning. Konsekvensutredningen har bl.a. medført at områder som er viktigst for næringsinteresser, ikke er tatt med eller blitt tatt ut av planen etter høringene. Således er verneforslaget tilpasset bl.a. næringsinteresser og samiske interesser. MD slutter seg for øvrig til Styringsgruppas og DN's kommentarer. Forskriftene er justert i forhold til at LMD ønsker formuleringen "Området brukes til reindrift" i stedet for MD's forslag "Området skal kunne brukes til reindrift". Departementet har for øvrig gjort en del mindre endringer og presiseringer i forskriften.

2.4 Områdenes planstatus

2.4.1 Eksisterende verneområder

Skjølægda, Strompdalen og Laksmarkdalen naturreservater ligger innenfor forslaget til Lomsdal-Visten nasjonalpark og foreslås innlemmet i nasjonalparken.

2.4.2 Kommuneplaner

I kommuneplanene er arealet som berøres av verneforslaget båndlagt til foreslått vern inntil spørsmålet om vern blir avklart.

3. VIKTIGE ENDRINGER UNDER VERNEPLANPROSESSEN

3.1 Arealomfang

Både før verneforslaget ble sendt på høring og etter høringen er det gjort flere grenseendringer. Totalt er arealet redusert med nesten 200 km². Dette for å ta hensyn til ulike nærings- og bruksinteresser. De arealmessig største endringene er gjort av hensyn til skogbruksinteresser og planlagt kraftledning. Arealet som ble konsekvensutredet for vern var på 1347,9 km². Gjennom prosessen fram til høring ble arealet redusert med 172,6 km². På bakgrunn av høringen er arealet ytterligere redusert slik at verneforslaget som nå foreligger er på ca 1134 km². Det vises for øvrig til kap 7 og 8.

3.2 Verneform

Planen som ble sendt på høring, omfatter Lomsdal-Visten nasjonalpark og de to landskapsvernområdene Strauman og Nordfjordan. DN sendte samtidig på høring et tilleggforslag som innebar at Nordfjordan landskapsvernområde skal inngå i nasjonalparken.

DN tilrår at området tilsvarende Nordfjordan landskapsvernområde vernes som nasjonalpark fordi landskapskvalitetene i dette området er nasjonalt verdifulle og med liten menneskelig påvirkning. Dette er landskap som til nå er dårlig fanget opp i vernesammenheng.

Miljøverndepartementet er enig med DN i at det som var foreslått som Nordfjordan landskapsvernområde inngår i nasjonalparken fordi nasjonalparkvern er bedre egnet til å ta vare på de naturkvalitetene som området har.

3.3 Forskriftene

Det er foretatt endringer i forskriftene til de foreslåtte verneområdene. Endringene knytter seg i hovedsak til reindrift og samiske interesser, bygninger og anlegg, samt ferdsel. Endringene er foretatt for at vernet i minst mulig grad skal sette begrensninger for dagens aktiviteter. Det er foretatt endringer slik at vernet ikke skal være til hinder for Forsvarets nødvendige lavtflyging. I tillegg er det foretatt mindre justeringer for å tilpasse forskriftene til gjeldene maler. Det vises for øvrig til kap 7 og 8.

4. OPPHEVING AV TIDLIGERE VERNEDE OMRÅDER

Samtidig med at verneplanen vedtas, oppheves følgende forskrifter opprettet ved kongelig resolusjon av 04.12.92: Skjørlægda naturreservat, Laksmarkdalen naturreservat og Strompdalen naturreservat.

5. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE

KONSEKVENSER

Direktoratet for naturforvaltning har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet. DN tilrår at Vevelstad kommune gis tilbud om å få delegert forvaltningsmyndigheten for det foreslåtte Strauman landskapsvernområde. På bakgrunn av evalueringen av forsøkene med lokal forvaltning av store verneområder vil Miljøverndepartementet legge fram for Stortinget et forslag til hvordan verneområder generelt bør forvaltes. Endelig fastsetting av forvaltningsmyndighet for området avventer beslutning om forvaltningsmodell for områdevern. Inntil det er tatt endelig stilling til dette, tilrår direktoratet at fylkesmannen blir forvaltningsmyndighet for nasjonalparken.

DN vil peke på at omfanget av vern i dette området medfører behov for en styrking av oppsyns-, overvåkings- og skjøtselsaktivitet. En forvaltningsplan må ferdigstilles snarest mulig etter et eventuelt vernevedtak og innspill gitt i planarbeidet må da gis en vurdering. Forvaltningsplanen vil sendes på høring. Det vises for øvrig til merknadene vedrørende forvaltning og oppsyn senere i dokumentet.

Utgifter til erstatninger og gjennomføring av erstatningsprosessen samt merking og oppsetting av skilt er dekket innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kap. 1427 post 34. Den årlige budsjettmessige oppfølgingen av utarbeiding av forvaltningsplaner og etablering av oppsyn og skjøtsel vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen.

6. HØRING AV VERNEFORSLAGET

Fylkesmannen mottok 75 høringsuttalelser. I tillegg til berørte grunneiere, rettighetshavere, lokale/regionale lag og foreninger, kommuner, fylkeskommunen og andre fylkesinstanser, har følgende organisasjoner og instanser hatt planen til uttalelse:

Kommunal- og regionaldepartementet, Jernbaneverket, Luftfartstilsynet, Oljedirektoratet, Kystdirektoratet, Sjøfartsdirektoratet, Vegdirektoratet, Statens vegvesen, Bergvesenet, Sametinget, Norske Reindriftssamers Landsforbund, WWF Norge, Norges Naturvernforbund, Natur og ungdom, Norges Miljøvernforbund, Den Norske Turistforening, SABIMA, Norsk Grotteforbund, Friluftsrådernes Landsforbund, Friluftslivets fellesorganisasjon, Norges Jeger og Fiskerforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN), NTNU, Statskog, Norsk Sau og Geit, Taretrålfiskernes Forening, Norske fiskeoppdretteres forening, Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening, Norges kystfiskarlag, Norges fiskarlag, Kgl. Norsk Båtforbund, Fiskeridirektoratet, Riksantikvaren, Norges Bondelag, Kommunenes Sentralforbund, Statens landbruksforvaltning og Forsvarsbygg.

7. MERKNADER TIL VERNEFORSLAGET

Generelle merknader til verneforslaget

Der det er enighet i styringsgruppa, inngår fylkesmannen i styringsgruppas kommentarer. Fylkesmannen har egne kommentarer på de områdene der det var dissens i styringsgruppa.

Sametinget, Norsk Grotteforbund (NGF), NTNU, Fylkeslandbruksstyret, Statskog Nordland, Brønnøy Jeger- og Fiskerforening, og en grunneier uttrykker seg positivt om verneforslaget. Sametinget mener at forslaget utgjør et godt grunnlag for det videre arbeidet med verneplanen. Norges Miljøvernforbund peker på at vernet kan gi et sammenhengende verneområde fra vest mot øst sammen med Børgefjell nasjonalpark og Vindelfjällen Naturreservat på svensk side. Flere grunneiere viser til behov for fortsatt å kunne drive eiendommene uten vern. Det vises bl.a. til bo- og driveplikten og ulike behov for aktiviteter/tiltak på eiendommene, og at kulturlandskapet kommer til å gro igjen ved vern. Arbor Hattfjelldal AS er imot vern ihht det framlagte høringsutkastet.

Kommunene er opptatt av at vernet ikke begrenser etablerte næringer og aktiviteter eller framtidige muligheter for dette.

Fylkeskommunen støtter styringsgruppas forslag til vern.

Sametinget er positivt til vern, og ser at verneplanen vil bidra til å sikre muligheter for fortsatt samisk bruk av området.

Styringsgruppa mener kommunene har fått bra gjennomslag i verneforslaget og at det i stor grad er tatt høyde for de behov som grunneierne har meldt inn underveis i prosessen.

DN viser til at det har vært en grundig prosess bak verneforslaget og at vernegrenser og verneforskrifter er tilpasset verneverdiene og berørte næringsinteresser.

Miljøverndepartementet konstaterer at det i hovedsak er funnet en avveining mellom bruker- og verneinteressene som ivaretar naturverdiene på en tilfredsstillende måte. Vern som nasjonalpark er et kvalitetsstempel som også kan åpne opp for nye næringer og økt aktivitet.

7.1 Navn på verneområdene

7.1.1 Nasjonalparken

Sametinget, Områdestyret i Nordland, Vefsn kommune, en privatperson, en grunneier og Norske Reindriftssamers Landsforbund, ønsker det norske navnet Vesterfjellan nasjonalpark og Njaarke som det samiske navnet på nasjonalparken. Tre personer med beiterett, Vefsn utmarksråd og Velfjord historielag ønsker navnet Vesterfjellan nasjonalpark. Sametinget og Velfjord historielag mener at det skal være

likestilt samisk og norsk navn på verneområdet. Flere av høringspartene støtter forslaget, men har forslag på ulike samiske navn i kombinasjon med Vesterfjellan. Grane kommune, Hattfjelldal kommune, Brønnøy kommune, Fylkeslandbruksstyret, Brønnøysund Turlag, Allskog og en privatperson ønsker navnet Lomsdal-Visten nasjonalpark. Statens navnekonsulenter Midt-Norge påpeker at navnet bør skrives *Lomsdal og Visten*. Nordland fylkeskommune, fylkestinget og Vevelstad kommune tilrår at ny nasjonalpark får navnet Helgeland nasjonalpark. Destination Helgeland støtter også dette forslaget, men foreslår Helgeland nasjonalpark, Lomsdal-Visten. En grunneier foreslår Visttindan nasjonalpark og at den samiske tilknytningen til området er for svak for et samisk navn.

Konsulenten for sørsamiske stedsnavn foreslår Njaarken vaarjelimmiedajve som det sørsamiske navnet. Tre personer med beiterett støtter dette forslaget. En privatperson peker på at det brukes ulike varianter av de samiske navnene og mener at det bør etableres en lik praksis på bruken av det samiske ordet for nasjonalpark. Brønnøy kommune, Allskog og en privatperson ønsker Jillen Njaarke som det samiske navnet på nasjonalparken.

Styringsgruppa viser til at *Vesterfjella nasjonalpark* har størst oppslutning og er et navn med sterk lokal tilhørighet på østsiden av nasjonalparken. For Vevelstad kommune som får den største prosentvise andel av sitt areal vernet, er navnet imidlertid misvisende da fjellområdet ligger i øst for kommunen. Det samme gjelder Brønnøy som ser fjellområdet mot nord. Mange mener navnet bør være *Helgeland nasjonalpark*. Styringsgruppa ser på dette navneforslaget som det nest beste. Styringsgruppa foreslår at nasjonalparken gis navnet *Lomsdal-Visten nasjonalpark*. Videre mener styringsgruppa det også er et klart behov for et samisk navn, da området har hatt samisk bosetting i mange tusen år, og foreslår Njaarken vaarjelimmiedajve som navn.

DN støtter fylkesmannens forslag.

Miljøverndepartementet støtter forslaget om at navnet på nasjonalparken blir Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve.

7.1.2 Landskapsvernområdet

Fylkeslandbruksstyret og Nordland fylkeskommune, fylkestinget tilrår at landskapsvernområdet får navnet Strauman landskapsvernområde.

Styringsgruppa foreslår navnet Strauman landskapsvernområde.

DN støtter styringsgruppas forslag.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets tilråding og anbefaler at navnet blir Strauman landskapsvernområde.

7.2 Saksgang og prosess

Sametinget, Grane kommune, Fiskeridirektoratet region Nordland, Områdestyret i Nordland, Reindriftsforvaltningen i Alta, Riksantikvaren, Aursletta Vel, en privatperson, Statens landbruksforvaltning, Naturhistorisk Museum, Norsk Grotteforbund, Fiskeridirektoratet og Kyst- og havbruksavdelingen er positive til prosessen som har vært gjennomført. Områdestyret er negativ til DN's framgangsmåte ved å komme med sine forslag så seint i prosessen.

Nordfjordan og Storbørja grunneierlag og tre grunneiere mener at deres innspill ikke er ivaretatt i prosessen og at deres forslag ikke gjenspeiles i høringsdokumentet. SRN, WWF Norge, SABIMA og Norges Naturvernforbund mener at styringsgruppa har vært dominert av næringsinteresser og kommuner, uten representasjon fra naturvern- og friluftslivsorganisasjoner. De mener dette har vært med på å prege verneforslaget, som dermed har utelatt mange kvaliteter. Norges Naturvernforbund uttaler at det er uklart om det er styringsgruppa eller fylkesmannen som har utført oppdraget og legger fram forslaget.

Styringsgruppa peker på at det er et mål at mulige konflikter i vernesaker skal avdekkes og søkes avklart tidligst mulig i verneprosessen og på lokalt og regionalt nivå. Styringsgruppa har forsøkt å finne gode løsninger samtidig som føringene for verneforslaget er ivaretatt. Det har kun vært deltakelse fra regionale myndigheter og politisk ledelse i kommunene i styringsgruppa. I tillegg til styringsgruppa har det vært etablert egen faggruppe og områdegrupper der både naturvernsiden og grunneiersiden har vært representert. Alle krav til medvirkning i henhold til naturvernloven og forvaltningsloven er blitt fulgt. Styringsgruppa viser til at det er argumentert for hele grensdragningen i høringsdokumentet. I utsendelsesbrevet som fulgte høringsdokumentet er det beskrevet at fylkesmannen har ansvaret for høringsforslaget.

Grunneiere har fått gode muligheter til å gi innspill i møter mellom grunneierne og kommunene. Alle innspill har vært nøye vurdert og styringsgruppa mener at forslaget som har vært på høring, imøtekommer de største interessekonfliktene for grunneierne. Det var uheldig at den alternative verneformen landskapsvern ikke ble presentert for grunneierne før styringsgruppa gjorde vedtak om å foreslå dette som en løsning i Velfjordområdet.

DN støtter styringsgruppas merknader. Når det gjelder kritikken mot at DN kom med alternative høringsforslag sent i prosessen, er tidspunktet i tråd med saksbehandlingsreglene etter naturvernloven. Før forslaget blir sendt ut på lokal høring skal det sendes til DN for gjennomgang av det naturfaglige grunnlaget for verneforslaget og juridiske forhold knyttet til plandokumentet. Det er ved den faglige gjennomgangen at DN legger fram eventuelle endringer som DN mener også bør høres på i tillegg til fylkesmannens høringsforslag.

Miljøverndepartementet gjør oppmerksom på at utarbeidelse av verneplaner er en dialogbasert prosess der det er muligheter for innspill og endringer helt fram til saken

vedtas. Således er det forslaget som ble sendt på høring å betrakte som et utgangspunkt for drøftinger mellom de ulike interessene. MD mener det er gjort en grundig avveining mellom verne- og næringsinteresser. I de områder som nå foreslås vernet, er restriksjonsnivået i stor grad tilpasset slik at eksisterende næringsvirksomhet kan fortsette. Departementet viser til at områder med viktige naturkvaliteter som eventuelt faller utenfor de foreslåtte verneområdene, forutsettes ivaretatt på en tilfredsstillende måte gjennom den kommunale planleggingen.

7.3 Valg av verneform

Statens landbruksforvaltning, Fiskeridirektoratet, Fiskeridirektoratet region Nordland, Nordland fylkeskommune, fylkestinget, Vevelstad kommune, Vefsn kommune, Aursletta Vel og Brønnøysund Turlag støtter styringsgruppas forslag til valg av verneform. Sametinget oppfordrer til at det velges en verneform som best mulig ivaretar samisk næring og kultur. Brønnøy kommune og Allskog foreslår at det prøves ut en ny forvaltningsløsning som alternativ til landskapsvern, basert på samarbeid mellom grunneierorganisasjonene, kommunen, fylkesmannen og fylkeskommunen og evt. DN. En slik ordning kan gjøres tidsbegrenset. Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, Områdestyret i Nordland og Norske Reindriftssamers Landsforbund mener at landskapsvern bør brukes som verneform på hele verneområdet. Dette begrunnes med at nasjonalpark vil gi større fokus på området og mer turisme, noe som vil kunne føre til vanskelige situasjoner og merarbeid for reindrifta. Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt er også bekymret for at nasjonalparkvern vil kunne hindre utviklingspotensialet i reindriftsnæringa. Nordfjordan og Storbørja grunneierlag mener at deres forslag til nasjonalparkgrense er det beste og at landskapsvern er unødvendig. NTNU mener at vern i seg selv er mer vesentlig enn valg av verneform og stiller seg åpen for valg av landskapsvernområde kontra nasjonalpark. WWF Norge, Norges naturvernforbund (NNV) og Natur og Ungdom mener at landskapsvern ikke sikrer biologisk mangfold i skognatur tilstrekkelig. WWF Norge, NNV peker også på at nasjonalparker trekker turister på en helt annen måte enn landskapsvern. NNV mener det ikke er store konflikter mellom brukerinteresser og nasjonalparkvern. De går imot å omgjøre de tre eksisterende naturreservatene til nasjonalpark.

Styringsgruppa viser til at av hensyn til verneverdiene er nasjonalparkvern mest hensiktsmessig fordi nasjonalparker opprettes for å sikre store områder uten tunge tekniske inngrep med spesielle naturforhold og/eller vakkert landskap. Alle disse forhold er gjeldende for den foreslåtte nasjonalparken. Forvaltningen av verneområdene bør samordnes. Det er tatt hensyn til grunneiernes interesser ved at landskapsvern er foreslått på en del av området i stedet for nasjonalpark. Dette er gjort ut fra at landskapet i Velfjordområdet har nasjonal verdi samtidig som området vil kunne tåle en del bruk uten at dette kommer i konflikt med verneverdiene. Økte muligheter for næringsutvikling er avhengig av at grunneiere og andre ser slike muligheter. Selv om en nasjonalpark kan være et trekkplaster for å lokke til seg turister, kan styringsgruppa ikke se at muligheten for å satse på turisme skal være et argument for at hele området bør vernes som nasjonalpark. Innlemming av

naturreservatene i nasjonalparken vil gjøre forvaltningen av disse områdene enklere og mer helhetlig, samtidig som verneformen nasjonalpark vil ivareta verneverdiene.

DN har merket seg de ulike synene på verneomfang og verneform. DN slutter seg i hovedsak til styringsgruppas tilråding til verneform, men tilrår nasjonalpark framfor landskapsvern i Nordfjordan-området. DN vil peke på at fjordlandskap er generelt dårlig fanget opp i vernesammenheng, og særlig med slike kvaliteter som i Nordfjordan med lite påvirkning. Landskapskvalitetene i Okfjorden er på nasjonalt nivå med unik urørt fjordarm. Sammenhengen fjord-fjell-daler er et viktig vernekriterium for Lomsdal-Visten-området. Dette fanges best opp med nasjonalparkstatus også på fjordlandskapet.

Miljøverndepartementet mener at området har tilstrekkelige kvaliteter til å vernes som nasjonalpark. Ikke minst gjelder dette opplevelsen av landskapet. At et så stort verneområde omfatter gradienten fra fjord til fjell, og i tillegg inneholder så betydelige naturkvaliteter, er unikt både i nasjonal og internasjonal sammenheng. Dette gjør Lomsdal-Visten spesiell. Den delen av verneområdet som får status som landskapsvernområde, har også betydelige naturverdier, men av hensyn til næringsinteressene er landskapsvern valgt som verneform.

7.3.1 DNs tilleggsforslag om at Nordfjordan vernes som nasjonalpark

Statens landbruksforvaltning (SLF), Fiskeridirektoratet, Fiskeridirektoratet region Nordland, Fylkeslandbruksstyret, Nordland fylkeskommune, fylkestinget, Vefsn kommune, Aursletta Vel og Vefsn Utmarksråd avviser DN sitt tilleggsforslag. SLF mener styringsgruppas forslag tar hensyn både til verne- og landbruksinteressene på en god måte, og kan ikke se at DNs tilleggsforslag vil ta ytterligere vare på så store verneverdier at det oppveier de negative konsekvenser dette vil få for landbruksnæringen. Fiskeridirektoratet mener at styringsgruppa har fulgt St. meld. nr. 62 som sier at det kan være aktuelt å vurdere landskapsvern/naturreservat(er) i tillegg til nasjonalpark. De henviser til St. meld. nr. 43 (1998-99) *Vern og bruk i kystsona* som sier at vern etter naturvernloven ikke skal være strengere enn det som er nødvendig for å sikre verneverdiene, og mener at vernebestemmelsene i DNs tilleggsforslag er strengere enn nødvendig. De påpeker også at et strengt og omfattende vern vil kunne få store negative konsekvenser for fiskeri- og havbruksnæringen. En grunneier er kritisk til DNs argumenter om at verneverdiene ikke sikres godt nok ved landskapsvern, og mener dagens økosystem er et resultat av hensynsfull bruk. WWF-Norge, Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Den Norske Turistforening, Samarbeidsrådet for Naturvernsaker, Naturvernforbundet i Nordland og en privatperson støtter DN sitt tilleggsforslag.

Styringsgruppa viser til at begge landskapsvernområdene er foreslått vernet med utgangspunkt i nasjonale landskapskvaliteter som kan sikres ved landskapsvern. I begge de foreslåtte landskapsvernområdene er det private husvære og eldre boplasser

med delvis fortsatt bruk. Styringsgruppen mener at dagens og framtidig bruk er så skånsom at landskapsvern vil gi et tilstrekkelig vern.

DN slutter seg i hovedsak til styringsgruppas tilråding til verneform, men tilrår nasjonalpark framfor landskapsvern i Nordfjordan-området. Fjordlandskap er generelt dårlig fanget opp i vernesammenheng, og særlig med slike kvaliteter som i Nordfjordan med lite påvirkning. Landskapskvalitetene i Okfjorden er nasjonalt verdifulle med en unik urørt fjordarm. Sammenhengen fjord-fjell-daler er et viktig vernekriterium for Lomsdal-Visten-området. Dette fanges best opp med nasjonalparkstatus også på fjordlandskapet. Bygging av vei for å avvirke det største plantefeltet i Nordfjordan vil sterkt forringe preget av lite inngrep som området har. Drift av skogen og uttak av ved er det som i vesentligst grad skiller forslagene til landskapsvernområde og nasjonalpark i Nordfjordan-området. Hogsten vil være beskjeden sett i forhold til tømmermengden pga vanskelige driftsforhold og at skogen står spredt, jf konsekvensutredning for skogbruk. Det er flere plantefelt som anbefales avvirket. DN har tilbudt seg å kjøpe tømmeret i plantefeltene på rot. Fjordområdene i Lomsdal-Visten peker seg ut som kanskje det mest verneverdige skogområdet som er kjent i kyststrøkene av Nordland og Troms. Nordfjordan-området har fuktige, oseanisk påvirkete skogtyper som Norge har internasjonalt ansvar for (oseanisk granskog, rik oseanisk løvskog og særegne kalkskogstyper). DN viser til evalueringen av skogvernet der det framgår at det er manglende dekning på oseaniske områder, herunder også svakt oseaniske områder. En får her vernet et relativt stort område med skoglier fra fjord til fjell, og med variasjon i naturtyper. Dette er en type område som er mangelfullt representert i verneområdene i dag og som det vil være av stor faglig interesse å få sikret, jf evalueringen av skogvernet. DN mener vern av sammenhengende gradienter er viktig for å gjøre områder mer robuste for mulige effekter som følge av klimaendringer. Etter DNs vurdering bør området vernes uten hogst utover uttak av ved til eget bruk, jf standard forskriftsmal for nasjonalparker. DN viser også til at arealene med den mest aktive bruken er holdt utenfor vernet. På denne bakgrunn tilrår DN at Nordfjordan-området vernes som nasjonalpark. Det foreslåtte Strauman landskapsvernområde har verneverdier også knyttet til skogen. Under forutsetning av at retningslinjene til skogsdrift som vil bli gitt i forvaltningsplanen tar tilstrekkelig hensyn til de påviste verneverdiene (jf omtale i høringsrapporten til verneforslaget), støtter DN forslaget om at området vernes som landskapsvernområde.

Miljøverndepartementet viser til sine kommentarer under pkt. 7.3, og vil for øvrig bemerke at eventuell økt bruk av området i fritidssammenheng som følge av opprettelse av nasjonalpark også kan skape muligheter for næringsvirksomhet og arbeidsplasser. Departementet slutter seg for øvrig til DNs vurdering og forslag om at det foreslåtte landskapsvernområdet Nordfjordan inngår i nasjonalparken.

7.4 Vern og bruk

Hattfjelldal kommune hevder at bærekraftig bruk er den beste formen for vern og krever at råstofftilgangen til skogbruksindustrien må sikres. Allskog krever at kommunene må få en større gjennomslagskraft for sine synspunkter, og at DN og fylkesmennene er i utakt med lokaldemokratiet. En grunneier foreslår at ny kraftlinje bør gå langs bebyggelsen eller ute i havet. En grunneier aksepterer ikke vern av sin eiendom fordi dette sterkt vil begrense næringsmulighetene. Norges Bondelag viser til prinsipper som skal ligge til grunn for forvaltning, bruk og økt verdiskaping i og rundt verneområder. Grane kommune mener at kommunen og lokalt næringsliv må gis rammevilkår som bedrer muligheten til å benytte naturkvaliteter og nasjonalparkstatusen i ny næringsutvikling. Hattfjelldal kommune krever at lokalt reiseliv må kunne ha miljøvennlig bruk av parken. De etterlyste rapportene om verdier i skog må brukes i arbeidet. Velfjord historielag påpeker at kulturlandskapet må holdes ved like og at vernemyndigheten må stimulere til videre bosetting og å holde i hevd boplasser i og i nærhet av verneområdene. De er imot utstrakt tilrettelegging for friluftsliv i Lomsdalsområdet. Samisk næringsdrift må gis mulighet til videreføring. Forvaltningen av store rovdyr må ikke være til hinder for framtidig næringsutøvelse.

Visto grendeutvalg mener at det må tas hensyn til lokalsamfunnet. En privatperson mener det må være et mål å opprettholde kulturlandskapet, og at det bør være romslighet i forhold til nybygging og tilrettelegging i sammenheng med tradisjonell drift og/eller turistnæring. Samarbeidsrådet for naturvernsaker mener det er rom for enkel tilrettelegging med utgangspunkt i merking langs allerede brukte traseer. Ved etablering av overnatting for allmennheten bør steder med tidligere bruk prioriteres. De mest sårbare og urørte områdene bør ikke tilrettelegges. Brønnøysund Turlag (BRT) mener at området tåler vesentlig større besøk enn i dag og at det bør være en moderat tilrettelegging for friluftsliv for å nå et bredere lag av befolkningen. De mener også at eksisterende menneskeskapt påvirkning bør tas vare på og i flere tilfeller tilbakeføres til slik det var før. Norges Miljøvernforbund mener at menneskelig ferdsel må utelukkes fra kalvingsområdene for rein i kalvingstiden. Områdestyret i Nordland og Norske reindriftssamers landsforbund mener at det må legges til rette for at reindriften kan fortsette slik som i dag, og at reindriften må være med i arbeidet med utforming av verneforskriftene. Reindriften må gis mulighet til nye tilpasninger og driftsmåter. Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt er opptatt av at behandling av søknader kan foregå på en rask og ryddig måte. Norsk Grotteforbund mener videre undersøkelser og overvåking av grottene vil være viktig i forvaltningen av disse, og at resultater og anbefalinger fra slike undersøkelser må bli førende for eventuell grotteturisme.

Styringsgruppa viser til at vedlikehold av bygninger og anlegg er direkte unntatt fra vernebestemmelsene, og at kraftlinja dekkes av dette. Når det gjelder merknaden fra Fiskeridirektoratet viser Styringsgruppa til at vernebestemmelsene setter rammene for forvaltningspraksis. Det er grunneier som har ansvar for å vurdere beskatningsnivået for fuglebestanden. Vernebestemmelsene regulerer ikke jakt eller forvaltningen av store rovdyr. Flere av de temaene som nevnes, tas opp i arbeidet med forvaltningsplanen. Styringsgruppa er enig i at det bør være grunneier eller

andre som gjennomfører skjøtselstiltak for å ivareta verneverdiene. Styringsgruppa er enig i SRN og BRT mht tilrettelegging for friluftsliv. Styringsgruppa går inn for varding av gjennomgående ruter etter eksisterende stinett. Tilrettelegging for friluftsliv i Lomsdalsområdet vil være moderat. Det skal benyttes tradisjonsvarding langs stien opp fra Børjeøyra. Enkle bruere og klopper er aktuelt ved behov. Når det gjelder ivaretagelse av menneskeskapt påvirkning, vises det til at vernebestemmelsene har åpning for restaurering, slått og skjøtsel av gammel kulturmark. God informasjon om reindriftas aktivitet vil langt på vei bidra til at unødig forstyrrelse unngås. Verneforslaget sikrer reindriften akseptable rammebetingelser. Flere av reindriftenes aktiviteter knyttes til forvaltningsplanen. Denne vil revideres med jevne mellomrom. Også andre brukerinteresser skal ivaretas i forvaltningsplanen.

Styringsgruppa mener vern gir andre og nye muligheter som ved aktiv statlig og regional virkemiddelbruk kan stimulere til ny næring og videre bosetting. Det er imidlertid ikke myndighetene som skal utnytte nasjonalparkene til jobbskaping. Det vises til tiltak i fylkesdelplanen som skal bedre infrastrukturen både i og utenfor verneområdet og at det er lokale tilpasninger i verneforskriftene som sikrer viktige brukerinteresser.

Forvaltningsplanarbeidet må samkjøres og forvaltningsplanene må inngå i ett felles dokument. Forvaltningsplanene må være så klargjørende at behov for dispensasjonssøknader i stor grad faller bort. Forvaltningsloven sikrer søkere av ulike tiltak rask og rettferdig behandling. For reindriften vil det legges opp til en praksis med flerårige tillatelser i henhold til forvaltningsplanen. Det kan ikke gis garanti for at alle tiltak kan tillates. Reindriften har et selvstendig ansvar for å sørge for at deres inngrep i verneområdene ikke kommer i vesentlig konflikt med verneverdiene. God dialog mellom forvaltningsmyndighet og brukerne vil bidra til at uheldige situasjoner ikke oppstår. Styringsgruppa viser til at det aktuelle området en grunneier viser til, har villmarkspreget. Ved vern vil grunneier beholde eiendomsretten og i stor grad kunne fortsette bruken som før. Styringsgruppa er derfor ikke enig i at vernet vil sterkt begrense næringsmuligheter i tilknytning til eiendommen.

Fylkesmannen stiller seg bak styringsgruppas vurdering, men vil samtidig beklage at det har oppstått en feil i forbindelse med den tekstmessige forklaringen av hva villmarkspreget betyr. Begrepet villmarkspreget brukes både i forbindelse med en ren teknisk vurdering, som ved INON-klassifisering, og ved landskapsanalyse. I dette tilfellet har disse to blitt forvekslet. Det riktige er at området er vurdert som villmarkspreget i landskapsanalysen (konsekvensutredning på landskap) og ikke i forbindelse med INON.

DN viser til at en del aktiviteter vil kreve dispensasjon, men DN er enig med styringsgruppa i at klargjørende forvaltningsplaner vil kunne redusere antall søknader. DN støtter i det vesentligste styringsgruppas merknader, men viser til kapittelet om avgrensning angående fjordlandskapet der DN redegjør for sin tilrådning om å la dette inngå i nasjonalparken framfor at det vernes som landskapsvernområde.

Når det gjelder urfolks rettigheter, tas det hensyn til dette gjennom verneprosessen, utformingen av verneforskrifter og konsultasjonsordningen med Sametinget. Konsultasjonsordningen sikrer kontakt mellom miljøvernmyndighetene og Sametinget. Etter DNs mening vil den omfattende verneprosessen belyse samiske spørsmål og fange opp problemstillinger som må avklares før vernevedtak fattes.

Miljøverndepartementet mener at de naturkvaliteter som danner grunnlaget for verneforslaget, blir ivaretatt slik det er forutsatt av Stortinget gjennom behandlingen av St.meld. nr 62 (1991 – 1992) Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge. Vern generelt – og særlig nasjonalparkstatus kan medføre økt oppmerksomhet fra turister og reiseliv. Reiseliv er en av verdens største næringer, og er i fortsatt vekst. Utvikling av reiselivet må sees i nær sammenheng med *St.prp. nr 65 (2002-03)*, jf *Innst. S. nr. 260 (2002-2003)* om å øke verdiskaping i fjellområdene. Det er lagt til grunn at en bærekraftig utvikling av reiselivet i området ikke må komme i konflikt med verneverdiene. Kommunene og lokale næringsinteresser kan derfor utnytte denne muligheten slik man har gjort i andre nasjonalparker. Restriksjoner på bl.a. motorferdsel og utbygginger bidrar til at områdene beholder sitt særpreg og sin attraktivitet. Miljøverndepartementet mener skjøtsel og forvaltning er viktig for å ivareta verneverdiene på en tilfredsstillende måte. De økonomiske rammene til dette vil være avhengig av den årlige økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen.

7.4.1 Forholdet til skog

Kommunene ønsker at vernet ikke skal være til hinder for skogbruk. SABIMA mener fylkesmannens merknader om at vern av privat grunn må skje gjennom frivillig vern, er feil. En grunneier mener at grunneiere og andre bør kunne skolerer eller ha tett samarbeid med landbruksforvaltningen om uttak og skjøtsel i urskogslignende områder. Vefsn kommune krever at den vernede skogen i Lomsdal-Visten må sees i sammenheng med det øvrige skogvernet på Helgeland.

Styringsgruppa har vektlagt å fange opp noen av manglene i dagens skogvern, men har samtidig ønsket å se skogområdene i Lomsdal-Visten i sammenheng med det kommende skogvernet på statens grunn på Helgeland. Av skogområdene som ble kartlagt i 2005 og 2006 er det svært mange av de nykartlagte områdene som i verneverdi overgår alle skogområdene i Lomsdal-Visten. Det er derfor riktig å utelate noen av de mindre verdifulle skogområdene i Lomsdal-Visten til fordel for noen av de mer verdifulle områdene utenom. Samtidig pekes det på grunneiers ansvar for å ta vare på biologisk mangfold der viktige nøkkelbiotoper skal spares i henhold til Levende Skog-standarden for skogbruket.

DN har endret punktet om uttak av ved slik at dette gjelder ved til hytter og gammer i nasjonalparken, og at uttak av ved er søknadspliktig (jf forskriftsmal). DN har også gjort mindre endringer i tråd med gjeldende forskriftsmal. En av disse endringene

medfører at planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt uavhengig om det er stedeagne planter eller ikke. DN slutter seg ellers til styringsgruppas merknader.

Miljøverndepartementet konstaterer at drivverdige skogsområder i hovedsak er holdt utenfor forslaget til nasjonalpark. I landskapsvernområdet skal skogsdrift kunne fortsette omtrent som i dag. Grunneier som eier skog innen nasjonalparkforslaget i Lislbørja har tilbudt staten å kjøpe eiendommene. DN forhandler med grunneiere med sikte på å kjøpe eiendommene. Det ligger an til at dette vil gå i orden.

I fjordområdene i sørvestre del av nasjonalparken er en del arealer tatt ut av verneområdet, deriblant skog som har viktige naturkvaliteter og verneverdier. Det forutsettes at naturkvalitetene i bl.a. registrerte naturtyper, kjerneområder og nøkkelbiotoper ivaretas i tråd med skoglovens bestemmelser, miljøkravene i Levende skog- standarden og øvrige relevante føringer. Det vil være positivt om privateide skogarealer med viktige verneverdier på sikt kan fanges opp gjennom ordningen med frivillig skogvern.

For øvrig vises til kap. 8.1.1.1. vedrørende avgrensning i forhold til skog i østre del av nasjonalparken.

7.4.2 Havbruk

En grunneier mener havbruk ikke har plass i verneverdige områder.

Fiskeridirektoratet støtter at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til havbruksvirksomhet dersom det ikke strider mot verneformålet. De mener at mulighetene vil ligge i landskapstilpassede anlegg. Fiskeridirektoratet region Nordland mener at det bør kunne anvendes en liberal dispensasjonspraksis for havbruk i Storfjorden. Norges Miljøvernforbund går inn for strenge vernebestemmelser for oppdrett av fisk og bunnlevende arter, og mener at all etablert virksomhet må flyttes ut av verneområdet, og at det ikke etableres ny oppdrettsvirksomhet. De mener at kommersiell fiskeoppdrett i ytterkant av nasjonalparken er uforenlig med nasjonalparkvern, og begrunner dette med fare for sykdomsspredning og genetisk påvirkning på villaksstammen.

Styringsgruppa viser til at eventuell etablering av havbruksvirksomhet er underlagt restriksjoner i forskriftene. Forvaltningsmyndigheten kan ikke tillate etablering av anlegg som kommer i strid med verneformålet. Både for tradisjonelt merdoppdrett og oppdrett av bunnlevende arter er Innervisten ifølge konsekvensutredningen vurdert å være uten verdi. For skjell dyrking er denne delen av fjorden vurdert å ha middels verdi, uten at det eksisterer slik oppdrett i dag.

DN bemerker at når det gjelder havbruk i Storfjorden, vil vern som nasjonalpark ikke gjelde forhold under havoverflata dersom ikke spesielle naturkvaliteter tilsier noe annet. Av landskapsmessige hensyn er det ikke ønskelig med synlige installasjoner i Okfjorden og de indre delene av Storfjorden. DN viser for øvrig til Styringsgruppas vurderinger.

Miljøverndepartementet viser til at utredningen ift havbruk ikke viste noe potensial for havbruk innenfor forslaget til landskapsvernområde. Grensene for verneområdene er justert ift det opprinnelige utredningsområdet, slik at det ikke er oppdrettsvirksomhet eller konkrete planer om oppdrett i de områder som nå foreslås vernet. I tråd med verneformålet for denne nasjonalparken, er det ikke ønskelig med etablering av oppdrettsanlegg eller andre tekniske innretninger. Grensen i Storfjorden er etter innspill fra FKD flyttet ca 2,5 km inn i fjorden i forhold til MDs forslag.

7.4.3 Kraftlinjer

Norges vassdrags- og energidirektorat forutsetter at det gis nødvendige unntak fra vernebestemmelsene for drift og vedlikehold av en 132 kV kraftlinje fra Ausa til Langfjord inntil ny linje er satt i drift, og for transport og andre aktiviteter i forbindelse med rivingen av den gamle linja.

Miljøverndepartementet forutsetter at riving av kraftlinjen gjennom nasjonalparken skjer slik at naturen i minst mulig grad skades og i henhold til energilovforskriften og standardvilkår for elektriske konsesjoner.

Inntil kraftlinjen fjernes vil følgende bestemmelser gjelde: Det åpnes for drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg. Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i forhold til konsesjon etter energiloven. I forbindelse med vedlikehold vil det kreves særskilt tillatelse for motorferdsel fra forvaltningsmyndigheten for verneområdet. Det presiseres at forvaltningsmyndigheten vil kunne gi tillatelser av lengre varighet på bestemte vilkår, slik at det ikke må søkes for hvert enkelt tilfelle. Unødig tungvint drift og vedlikehold kan på denne måten unngås, samtidig som forvaltningsmyndigheten kan sikre en mest mulig skånsom motorisert ferdsel i forhold til verneverdiene.

Bestemmelsene presiserer at tiltakshaveren kan foreta nødvendig istandsetting ved akutte utfall av anleggene. Ved akutte feil på anleggene kan det oppstå behov for umiddelbar reparasjon av installasjoner som medfører bruk av motorkjøretøy. I slike akutte tilfeller vil det ikke være tid til å innhente tillatelse til bruk av motorkjøretøy i verneområdet, dersom den nødvendige motorferdselen ikke allerede er tillatt fra forvaltningsmyndigheten. I slike tilfeller forutsettes det at motorferdsel skjer mest mulig skånsomt, og at det snarest mulig i ettertid meldes fra til ansvarlig forvaltningsmyndighet for verneområdet.

7.5 Forvaltning av verneområdene

7.5.1 Forvaltningsplan

Vefsn, Grane, og Hattfjelldal kommuner krever at det må forligge forvaltningsplan før vernevedtak gjennomføres. Nordland Bondelag mener at forslag om forvaltningsplan må foreligge før vernet vedtas. De ber om at arbeidet med en forvaltnings- og skjøtselsplan settes i verk så raskt som mulig og i samarbeid med berørte parter. Bondelaget mener at bruks- og næringshensyn må veie tungt når retningslinjer for nasjonalparken skal vedtas. Statens landbruksforvaltning mener at en forvaltningsplan er et svært viktig verktøy for å sikre en best mulig bruk av områdene. Vevelstad og Vefsn kommuner, Vefsn utmarksråd og Visto grendeutvalg mener at utarbeiding av forvaltningsplan må ha sterk lokal medvirkning. Reindriftsforvaltningen i Alta anmoder om at det utarbeides en forvaltningsplan for nasjonalparken og at forvaltningsmyndigheten må forsøke å implementere reinbeitedistriktenes distriktsplaner på de områder det kan være aktuelt. Den Norske Turistforening ønsker sonering i forvaltningsplanen som muliggjør et levende vern som tar vare på både natur- og friluftslivskvaliteter.

Styringsgruppa viser til at det er verneforskriften som setter rammene for forvaltningsplanen. I forvaltningsplanen blir forskriftene nærmere utdypet der det er behov for det. I tillegg blir det redegjort for forvaltningspraksis i henhold til forskriftene og lagt inn tiltak for skjøtsel, oppsyn og informasjonsarbeid. Dette gjør at forvaltningsplanen ikke kan vedtas før vernevedtaket er gjort. Det er vanlig praksis at et rådgivende utvalg er med på arbeidet med forvaltningsplanen og kommer med direkte innspill til utforming og innhold. Styringsgruppa tar synspunktene om distriktsplaner, sonering og retningslinjer i forvaltningsplanen til orientering, og henviser til at dette tas med når arbeidet med planen startes opp.

DN slutter seg til Styringsgruppas merknader.

Miljøverndepartementet understreker at lokal medvirkning er viktig i utarbeidelse av forvaltningsplan. Det forutsettes at reindriftsinteressene deltar i forvaltningen av verneområdene. I forhold til samiske interesser gjelder konsultasjonsavtalen og de nærmere retningslinjer for behandling av vernesaker i samiske områder fastsatt 31.01.07. Dette innebærer at det ved fastsettelse av forvaltningsplan gjennomføres konsultasjoner med Sametinget. Departementet forutsetter at forvaltningsplanen utarbeides så raskt som mulig etter vernetidspunktet. Departementet slutter seg til direktoratets anbefaling.

LMD ønsker å presisere at rådgivende utvalg som er opprettet etter forskriftenes § 8 bør være representert av berørte verne- og brukerinteresser. MD er enig i dette, og forutsetter derfor at berørte verne- og brukerinteresser blir representert i et rådgivende utvalg.

7.5.2 Forvaltningsmyndighet/rådgivende utvalg

Tre personer med beiterett og Visto grendeutvalg oppfordrer til at forvaltningen av verneområdene bør ha sterk lokal innflytelse nærmest mulig grunneiere og brukere. Norges Bondelag mener at forvaltningsmyndigheten bør legges til kommunen og i nær dialog og samarbeid med eiere og forvaltere av områdene. Områdestyret i Nordland og Norske reindriftssamers landsforbund krever at reindriften sikres en sterk innflytelse i forvaltningen, og at dette søkes løst gjennom konsultasjon. Å gi reinbeitedistriktet en representant i rådgivende utvalg på lik linje med mange ulike interesser vil ikke være tilstrekkelig for å sikre samenes rett til innflytelse. De mener at det bør opprettes et kontaktforum for reinbeitedistriktet og oppsynet. Reindriftsforvaltningen i Alta ber om at det opprettes et rådgivende utvalg der reindriftsutøverne i nasjonalparken er representert. DNT oppfordrer til etablering av et rådgivende utvalg og mener DNTs medlemsforeninger bør involveres. En privatperson ber om at forvaltningsordninga for nasjonalparken blir organisert som en stiftelse der DN, de berørte kommunene og reindriftsforvaltninga er medeiere. Det må bli tilsatt en nasjonalparkforvalter med stab.

Styringsgruppa er enig i at forvaltningen bør ha sterk lokal innflytelse. Styringsgruppa tilrår at Vevelstad kommune får forvaltningsansvaret for landskapsvernområdet, dersom de ønsker det. Styringsgruppa tar med innspillet om et kontaktforum mellom oppsyn og reindrift når arbeidet med forvaltningsplanen starter opp. Det er vanlig praksis at et rådgivende utvalg er med i arbeidet med forvaltningsplanen. Styringsgruppa tilrår at det opprettes et rådgivende utvalg der reindriftsutøverne, grunneierne, Nordland oppdretterlag/ FHL Havbruk, kommunene, turlagene og naturverninteressene ved Naturvernforbundet i Nordland blir representert.

DN viser til styringsgruppas merknader og støtter at det etableres et rådgivende utvalg. Det tilligger forvaltningsmyndigheten å finne en mest mulig formålstjenlig sammensetting av et slikt utvalg.

Miljøverndepartementet viser til at forsøkene med lokal forvaltning av store verneområder er evaluert. Departementet vil på bakgrunn av denne evalueringen legge fram for Stortinget et forslag til hvordan forvaltning av verneområder bør legges opp i framtiden. Det vil ikke bli igangsatt nye forsøk med forvaltning i nasjonalparker før dette er nærmere avklart. For øvrig slutter departementet seg til DNs merknader.

7.5.3 Oppsyn

Brønnøy kommune, Allskog og Statskog Nordland mener at det bør opprettes to hele stillinger for oppsyn i Vevelstad og Brønnøy. De ønsker at den ene stillingen samlokaliseres med eksisterende oppsyn fordi det kan gi grunnlag for effektiv og

samordnet bruk av ressurser til oppfølging av verneområder. Grane kommune krever det må tilføres ressurser til minimum fire hele oppsynsstillinger til nasjonalparken. Velfjord historielag mener at kulturminner bør tas vare på av oppsynspersonell. Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt krever at oppsynet må ha kjennskap til samisk kultur og levemåte, og ha god dialog med reineierne.

Styringsgruppa er enig i synspunktene om at det bør opprettes egne oppsynsstillinger i tilknytning til de nye verneområdene. De tilrår at det i første omgang opprettes en stilling for vestlige deler av verneområdet, med lokalisering i Brønnøy/ Vevelstad-området, og en oppsynsstilling for østlige deler som samlokaliseres med eksisterende oppsyn for Grane, Hattfjelldal og Vefsn. Dersom en evaluering etter 3-5 år tilsier at oppsynskapasiteten bør utvides, bør det opprettes ytterligere 1-2 stillinger. Statens naturoppsyn har oppsyn med kulturminner og håndheving av kulturminneloven som del av sitt ansvarsområde.

DN vil bemerke at det blir behov for en betydelig styrking av oppsynet, både knyttet til skjøtsels-, informasjons- og kontrollaktivitet. DN deler dermed styringsgruppas oppfatning. DN viser til at SNO har det overordnede ansvar for statlig naturoppsyn i verneområder, og legger til grunn at det må være en statlig tilstedeværelse i nasjonalparken. Tjenestekjøp fra eksisterende oppsyn kan være viktig for å sikre lokal forankring og samarbeid. For å få en samordnet og best mulig utnyttelse av oppsynsressursene, bør også SNOs arbeid med skadedokumentasjon og bestandsregistrering av rovvilt, samt oppsynsoppgaver i Børgefjell nasjonalpark ses i sammenheng med oppsynsbehovet i de nye verneområdene. DN vil på denne bakgrunn anbefale opprettelse av 1-2 nye oppsynsstillinger, kombinert med tjenestekjøp fra Statskog Fjelltjenesten og eventuelt andre etablerte lokale oppsynsordninger.

Miljøverndepartementet er enig i at oppsyn er viktig i verneområdene og viser til at etablering av oppsyn vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen.

7.5.4 Informasjon

Norges Miljøvernforbund krever at det bygges et nasjonalparksenter. Destination Helgeland mener at vernestatusen må brukes i markedsføringen. Det må være sterk fokus på informasjon, blant annet om muligheter og begrensninger for kommersiell aktivitet i verna områder.

Styringsgruppa viser til at det allerede er opprettet et nasjonalparksenter for Nordland.

Styringsgruppa er enig i at det er viktig med god naturinformasjon og veiledning om verneområdene. Et alternativ til de større nasjonalparksentra er etablering av egne naturrom eller større informasjonstavler ved innfallsportene til verneområdet.

Styringsgruppa viser til fylkesdelplanen der slike tiltak er omtalt. Informasjon er også tema i forvaltningsplaner.

DN slutter seg til styringsgruppas synspunkter. DN viser til at forvaltningsmyndigheten har et overordnet ansvar for informasjon, men at også andre aktører har ansvar og verdifull kompetanse mht informasjonsarbeid.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets anbefaling og understreker at informasjon er viktig, og spesielt hvis det legges til rette for turisme og økt bruk av områdene. Koordinering mellom de ulike aktørene og god lokal forankring er nødvendig for å sikre god informasjon. Kommunene vil derfor ha en sentral rolle i den forbindelse. Eventuell etablering av nasjonalparksenter må vurderes bl.a. i forhold til budsjettsituasjonen.

7.6 Erstatning

En grunneier mener at dagens regler om erstatning etter naturvernloven er for dårlig. Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, Områdestyret i Nordland og Norske reindriftssamers landsforbund mener staten bør ta på seg ansvaret ved eventuelle ekstra kostnader i reindriften som følge av vernet. En eventuell ny erstatningsordning i forslaget til ny naturmangfoldlov må bli gjeldende for et oppgjør etter vern i Lomsdal-Visten. Reindriftsforvaltningen i Alta foreslår at det settes av penger i et fond til bruk i reindriften.

Styringsgruppa viser til høringsdokumentet når det gjelder erstatning og eventuelle særretter for grunneiere. Eiendomsretten endres ikke ved vern etter naturvernloven, selv om råderetten innskrenkes noe i forhold til tiltak og aktivitet som kommer i konflikt med verneverdiene. Styringsgruppa forutsetter at en eventuell ny erstatningsordning blir gjort gjeldende for Lomsdal-Visten. Styringsgruppa tar synspunktet om fond til orientering.

DN tar synspunktene til etterretning og vil for øvrig vise til den videre behandlingen av NOU 2004:28 "Naturmangfoldloven".

Miljøverndepartementet viser til at en eventuell innføring av ny erstatningsordning for nasjonalparker og landskapsvernområder også vil gjelde for områder der vernevedtak allerede er fattet, men der fristen for krav om erstatning ennå ikke er gått ut. Dette innebærer i så fall at en slik overgangsordning også vil omfatte nasjonalparken og landskapsvernområdet som inngår i verneplan for Lomsdal-Visten.

7.7 Generelle merknader til avgrensningen av verneområdene

Flere grunneiere mener det ikke er spesielle verneverdier på deres eiendommer og peker på behovet for å sette opp uthus. Grunneiere, Brønnøy kommune, fylkeslandbruksstyret, Allskog, Nordland Bondelag, Velfjord/Sømna skogeierlag og Visto grendeutvalg peker på at bo- og bruksområder, deriblant drivverdig skog må holds utenfor verneområdene. En grunneier ser på utvidelse av verneområdet som unødvendig for å ivareta reindrifta.

Vefsn kommune og Vefsn utmarksråd uttaler at de ikke aksepterer vern i randsoner i tillegg til nasjonalparken. Velfjord/Sømna skogeierlag og Allskog viser til flere verneprosesser i området siden 1990 og at disse har skapt mye usikkerhet og har vært en stor belastning for grunneiere. Tre grunneiere viser til at det er stor kontrast mellom foreslått verna areal og anslått areal i St.meld. nr 62. Nordfjordan og Storbørja grunneierlag peker på at presentasjonen av verneforslaget med prosentandeler for hvor store områder som blir vernet i de ulike kommunene, inneholder feil.

Norges Naturvernforbund og SABIMA mener at verneforslaget er preget av at områder med brukerkonflikter er utelatt. De peker særlig på at fjordlandskapet med skogliene ikke foreslås vernet som nasjonalpark. Naturvernforbundet hevder at det er gjort feilvurderinger mht at det skal være nærmest totalt urørt natur helt uten spor av mennesker som er aktuelt som vern. De mener at hensynet til ønska kraftverk, kraftlinjer, veibygging, motorferdsel, hytter, oppdrett og bergverk har fått for stort gjennomslag i fylkesmannens forslag. Naturvernforbundet savner at fylkesmannen nevner ulike sentrale føringer som angår nasjonalparkvern og skogvern i oppstartsmeldingen. De savner også at to rapporter som går på verdier i skog ikke er med i referanselista. SABIMA mener at verneforslaget i mindre grad bidrar til å dekke vårt vernebehov pga store innskrenkninger i lavereliggende og produktive arealer.

Sametinget mener at verneområdet bør være så stort som mulig. Statens landbruksforvaltning (SLF), Fiskeridirektoratet, Nordland fylkeskommune, fylkestinget, Vevelstad kommune og Vefsn kommune tilrår styringsgruppas forslag til avgrensning. Fiskeridirektoratet viser til at de prioriterer vern framfor bruk i Okfjorden og indre deler av Storfjorden, og mener styringsgruppas forslag er i tråd med nasjonale føringer. Riksantikvaren mener at regional kulturminneforvaltning best kan vurdere avgrensningen for verneområdene. Brønnøysund Turlag støtter styringsgruppas forslag til avgrensning, med unntak av området ved utløpet av Lomselva. Norsk Grotteforbund setter pris på at de viktigste grotteområdene blir vernet. Nordland fylkeskommune, fylkestinget, Fylkeslandbruksstyret, Vefsn kommune og Vefsn Utmarksråd er imot DN's tilleggsforslag til vernegrenser. Brønnøy kommune og Allskog går imot DN sitt forslag om utvidelse av verneområdet til å omfatte Børjeøra ved utløpet av Lomselva.

WWF-Norge, SRN, Norsk Ornitologisk Forening, Rana lokallag, Natur og Ungdom og Norges Naturvernforbund mener at styringsgruppas forslag til nasjonalpark ikke er tilstrekkelig for å fange opp store verneverdier. WWF, NNV peker på at et internasjonalt viktig fjordlandskap ikke vernes som nasjonalpark. NNV mener

avgrensningen er biologisk lite gjennomtenkt. De mener at det ikke er store konflikter mellom brukerinteresser og nasjonalparkvern. De viser til NOU om ny naturmangfoldlov der det åpnes for vern i kulturlandskap. WWF og SRN mener forslaget bryter med Stortingets føringer om at nasjonalparkarbeidet skal sikre viktige områder for biologisk mangfold, herunder søke å fange opp manglene i dagens skogvern..

Styringsgruppa viser til at innmark holdt utenom vernet. Nasjonalparker og landskapsvernområder opprettes for bevaring av biologisk mangfold og sikring av større, sammenhengende og villmarksprega landskap mot tekniske inngrep. Styringsgruppa kan ikke se at det er grunnlag for å utvide verneområdet med begrunnelse i reindrifta, og viser samtidig til at fylkesdelplanen har retningslinjer som skal ivareta reindrifta utenom verneområdet. Det er i høringsforslaget redegjort for hvilke nasjonale føringer og kriterier som er lagt til grunn for avgrensningen, og hvordan disse er ivaretatt. Anslaget på areal i St.meld. nr. 62 er veiledende og verneareal og verneform skal utredes nærmere i verneprosessen. Forholdet mellom bruk og vern er en viktig del av disse avveiningene. Videre er det argumentert for grensedragningen i sin helhet. Styringsgruppa er uenig i at forslaget ikke gir svar på gitte føringer. Styringsgruppa foreslår at området ved Vistenfjorden holdes utenfor vernet av hensyn til skogbruk og fritidsbebyggelse. Dette foreslås til tross for at området er vurdert å ha nasjonal landskapsverdi. I Storbørja som også er vurdert å ha nasjonal landskapsverdi, faller arealet i stor grad utenom utredningsområdet for vern. I tillegg er det bosetting og aktiv bruk her. Styringsgruppa tilrår derfor å sikre arealet innenfor utredningsområdet som landskapsvernområde, samtidig som bruksareal rundt bebyggelsen er tatt ut. Øvrige fjordsystemer er vurdert å ha regional verdi.

Styringsgruppa understreker at konfliktgraden mellom brukerinteresser og vern er lav fordi det er forsøkt å ta hensyn til brukerinteressene samtidig som verneinteressene blir ivaretatt i et stort, variert og sammenhengende verneområde. Styringsgruppa er uenig i at signalene om vern av privat grunn og vern av kulturlandskap i NOU om ny naturmangfoldlov ikke gjenspeiles i planforslaget, og viser til at andel privat grunn er i underkant av 50 %. Det er naturforholdene, og ikke andel privat eller statlig grunn, som har vært avgjørende for avgrensingsforslaget. Kulturlandskap med verdier knyttet til biologisk mangfold er innlemmet i vernforslaget flere steder i nasjonalparken og landskapsvernområdene, og vernebestemmelsene er tilpasset behovet for skjøtsel av slike områder. Kulturlandskap med bosetting og aktiv drift er forsøkt holdt utenom.

DN viser til at det i verneprosessens ulike faser er gjort avveininger mellom verneverdiene og brukerinteressene. DN har også merket seg at flere høringsinstanser er kritiske til at verneforslaget ikke fanger opp vesentlige verneverdier. DN vil understreke at det er et sterkt ønske at et verneforslag har lokal forståelse og aksept. Mye kan vinnes gjennom en god verneprosess, men det kan likevel være vanskelig å forene nasjonale langsiktige målsettinger og lokale ønsker. DN støtter ellers styringsgruppas og fylkesmannens forslag til grenser.

Miljøverndepartementet konstaterer at det i arbeidet med avgrensningen har oppstått konflikt mellom bruker-/næringsinteressene og verneinteressene. I det foreliggende forslaget er de lokale brukerinteressenes ønsker i hovedsak tatt til følge ved at det totale vernearealet er redusert med nesten 200 km². Det betyr at viktige naturverdier faller utenfor verneområdene. Departementet forutsetter at kommunene forvalter disse områdene slik at naturverdiene fortsatt ivaretas.

7.8 Generelle merknader til forskriftene

Vefsn kommune og Statens landbruksforvaltning, Nordland fylkeskommune, fylkestinget, Vefsn utmarksråd og Fylkeslandbruksstyret støtter styringsgruppas forslag til vernebestemmelser. Reindriftsforvaltningen i Alta mener forskriftene må ivareta reindriftas interesser på en bedre måte. På bakgrunn av internasjonale konvensjoner om urfolks rettigheter anmodes det om at reindrifta ikke behandles som en av mange høringsinstanser. Områdestyret i Nordland og Sametinget deler dette synet. Grane kommune mener at reindriftsnæringen og beitebruken må gis rammebetingelser for fortsatt næringsutøvelse. Nordfjordan og Storbørja grunneierlag påpeker at det er en forutsetning ved vern at vernet ikke er strengere enn at man må kunne drive eiendommene regningsvarende.

Styringsgruppa viser til at man har prøvd å ivareta de samiske interessene, herunder reindrift, slik at de folkerettslige forpliktelser blir oppfylt. Tiltak i fylkesdelplanen og bestemmelser i verneforskriftene skal sikre akseptable rammebetingelser for reindrift og beitebruk. Kommunene har fått bra gjennomslag og det i stor grad er tatt høyde for de behov som grunneierne har meldt inn underveis. Dette gjenspeiles i vernebestemmelsene og i avgrensningen ved at store deler av bo- og bruksområdene er holdt utenfor vernet.

I landskapsvernområdet er det gitt åpning for skogsdrift og uttak av ved i henhold til forvaltningsplan. Skånsom tilplanting med stedege treslag vil være aktuelt. Fiske og jakt vil være tillatt. Evt. skjøtselstiltak vil forankres i forvaltningsplanen, som gjør det mulig å søke ekstra midler for slike tiltak.

DN vil når det gjelder urfolks rettigheter peke på at dette tas hensyn til gjennom verneprosessen, utformingen av verneforskrifter og konsultasjonsordningen med Sametinget. Konsultasjonsordningen sikrer nå kontakt mellom miljøvernmyndighetene og Sametinget. Etter DNs mening vil den omfattende verneprosessen belyse samiske spørsmål og fange opp problemstillinger som må avklares før et vernevedtak.

MD viser til at det ligger en svært omfattende og grundig prosess bak forslaget til verneplan. I hovedsak er vernebestemmelsene tilpasset nærings- og brukerinteressene. I de tilfeller der forskriftene ikke kan tillate en aktivitet, er dette begrunnet med hensynet til formålet med vernet. Det er for øvrig viktig å være oppmerksom på at en rekke lover og forskrifter regulerer inngrep og tiltak i naturen uavhengig av vern.

Formuleringene i forskriftenes § 2 ”Området skal kunne brukes til reindrift” er etter avtale med LMD endret til ”Området brukes til reindrift.” Sametinget presiserer i den sammenheng at dersom et verneområde ikke brukes til reindrift i en periode, så eksisterer fremdeles reindrifftsretten, jf. reindrifftsloven § 4.

I § 3 foreslo MD formuleringen ”For reindriften kan det gis flerårige tillatelser som del av godkjent reinbeitedistriktplan i henhold til reindrifftsloven slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.” Etter innspill fra LMD er teksten endret til: ”For reindriften kan det gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktplan i henhold til reindrifftsloven.” Begrunnelsen for endringen er at denne formuleringen harmonerer bedre med den nye reindrifftsloven. Sametinget slutter seg til denne formuleringen.

8. MERKNADER TIL ENKELTOMRÅDER

8.1 Lomsdal-Visten nasjonalpark

8.1.1 Avgrensing

Velfjord/Sømna skogeierlag og Allskog avviser alle forslag om å utvide nasjonalparksgrensen. En grunneier foreslår at deler av områder i fylkesdelplanen som ligger utenfor verneområdet også bør innlemmes i nasjonalparken, alternativt som landskapsvernområder. En grunneier ønsker at en eiendom i Langkilen vurderes tatt med i nasjonalparken. En grunneier forventer en grenseendring i sørvestre deler av nasjonalparken ved nordre Snøfjellet. Nordfjordan og Storbørja grunneierlag er ikke imot nasjonalpark i tråd med eget forslag, der grunneiernes bo- og bruksområder holdes utenom vernet. HelgelandsKraft AS foreslår en grenseendring for å ta Velfjordskardelva i Vefsn kommune ut av verneplanen med tanke på mulig framtidig kraftutbygging. Norsk Grotteforbund ber om at alle områder med kalkførende bergarter inkluderes i verneområdet. WWF-Norge, SABIMA, Samarbeidsrådet for Naturvernsaker (SRN), Den Norske Turistforening (DNT), Brønnøysund Turlag, Norske Reindriftssamers Landsforbund, NTNU, Natur og Ungdom, Norges naturvernforbund, Områdestyret i Nordland, Forum for natur og friluftsliv (FNF) (med unntak av Salten friluftsråd), Norsk Ornitologisk Forening, Rana lokallag og en grunneier støtter DN sitt forslag om å innlemme utløpet av Lomselva og Innervisten i nasjonalparken. Grunneier foreslår at større deler av Indre Vistenfjord med tilgrensende landområder blir gjort til landskapsvernområde. Norges naturvernforbund, WWF-Norge, SABIMA Natur og Ungdom, FNF, Norske Reindriftssamers Landsforbund, Områdestyret i Nordland, Reindrifftsforvaltningen i Alta, Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, en privatperson og Norges Miljøvernforbund krever en utvidelse av nasjonalparken. Sametinget foreslår at samiske boplasser omfattes av vernet og viser til store samiske kulturminneinteresser i områdene.

Styringsgruppa er kjent med at forslaget om endring ved nordre Snøfjellet er ut fra ønske om frakt av skiturister på skuter, noe som er i strid med motorferdselsloven.

Øvrige brukerinteresser som kan være i konflikt med vernet er ikke kjent. Styringsgruppa tilrår ikke grenseendring fordi det vil ta ut et område med villmarkspreget og regionalt høy landskapsverdi, og være uheldig arronderingsmessig. Styringsgruppa vil delvis imøtekomme ønsket om grenseendring i Bønå. Styringsgruppa ser behovet for at en villmarksleir blir liggende utenfor vernet av hensyn til utvidelse av leiren. Aktivitet i området ved Nordvannet vil kunne foregå også innenfor nasjonalparken og styringsgruppa kan derfor ikke se at det er behov for grenseendring her. Styringsgruppa registrerer at flere av høringspartene mener at styringsgruppas forslag til verneareal er for lite. Stortinget la til grunn at arealavgrensning skulle avklares i den videre prosessen. Styringsgruppas vurdering er likevel ikke at en står helt fritt i forhold til størrelsen på verneområdet. Det er blant annet føringer på landskap og inngrepsfrie naturområder, bruk og vern i kystsonen, skogvern og ivaretagelse av truede arter og naturtyper. I *St. meld. nr. 43 Bruk og vern i kystsona* er det påpekt at vernet ikke skal være større enn det som er nødvendig av hensyn til verneverdiene. Styringsgruppa vil videre legge vekt på den prosessen som har vært gjennomført i forkant av høringa og interesseavveiningene som er gjort. Styringsgruppa kan på denne bakgrunn ikke se at det er kommet nye, vesentlige momenter som tilsier at det er riktig å foreslå utvidelser i forhold til høringsforslaget. Både hensynet til bebyggelse og økonomisk drivbare skogområder har spilt en rolle for avgrensinga. Områder som ligger utenfor utredningsområdet er ikke vurdert tatt med.

Fylkesmannen tilrår etter innspill fra grunneier etter høringen (grunneier kom ikke med uttalelse i høringsrunden), at all innmark, inklusiv eksisterende sommerfjøs også tas ut av verneområdet i tillegg til det som allerede er foreslått tatt ut av styringsgruppa.

DN viser til at områder som ikke har vært en del av utredningsområdet ikke er aktuelle å innlemme i verneplanen. I forbindelse med endringen av verneform for Nordfjordan-området fra landskapsvern til nasjonalpark, har DN nøye vurdert grenseendringer for å imøtekomme grunneieres ønske om tilgang til skog. Arealene med den mest aktive bruken er holdt utenfor vernet. Dette innbefatter også noe skog. Ut ifra verneverdiene og den enkelte grunneiers bruk av området, mener DN grensedragningen som fylkesmannen og Styringsgruppa tilrår, bør beholdes.

Miljøverndepartementet mener avgrensningen av nasjonalparken ivaretar brukerinteresser og verneverdier på en tilfredsstillende måte. Departementet viser for øvrig til DN's redegjørelse, og anbefaler grensen for nasjonalparken i henhold til DN's forslag. Når det gjelder en mer detaljert oversikt over hvilke områder som har vært diskutert ift avgrensning av nasjonalparken, viser MD til DN's faglige tilråding til departementet.

8.1.1.1 Alternative grenser ved Gåsvatn, Dempa og Stavassdalen

De tre områder ligger på statens grunn, og er lite påvirkede deler av fjellskogbeltet i tilnytning til de skogrike dalene på østsiden av verneforslaget. Stavassdalen har verneverdier knyttet til en variert og urørt del av fjelldal med gammelskog og rovfugl. Verneverdiene i Dempa-området er knyttet til urskogs nær granskog og gammel naturskog av furu. Områdene er viktig for å bevare biologisk mangfold og i forhold til opplevelsesmessige kvaliteter. Det ble hørt på to grensealternativer for de tre områdene. Det ble hørt på to alternativer, der alternativ 1 omfatter størst areal.

Statens landbruksforvaltning (SLF), Nordland fylkeskommune, fylkestinget, Statskog, Vefsn kommune, Grane kommune, Vefsn Utmarksråd og Grane Bonde- og Småbrukerlag går inn for alternativ 2. SLF, Nordland fylkeskommune, fylkestinget og Fylkeslandbruksstyret ønsker å se skogvernet på Helgeland i sammenheng og vil komme tilbake til hvilke av disse tre områdene som evt. bør vernes når de pågående skogutredningene er klare. Tre personer med beiterett går inn for grensealternativ 2 ved Stavassdalen. En privatperson ønsker en mellomting mellom alternativ 1 og 2 ved Gåsvatn og alternativ 1 ved Dempa og Stavassdalen. Hattfjelldal kommune ønsker alternativ 1 for Gåsvatnet og Stavassdalen, og alternativ 2 for Dempa. Alternativt tilrår de at det utarbeides en omforent bruksplan som ivaretar biologiske og skogbruksmessige verdier og interesser ved Gåsvatnet og i Stavassdalen dersom disse holdes utenfor verneområdet. Norske Reindriftssamers Landsforbund, Norges Naturvernforbund, Områdestyret i Nordland og Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt går inn for avgrensingsalternativ 1.

Styringsgruppa registrerer at det ikke kommet til momenter under høringa som gir en klar føring på hvilke alternativ som bør velges. Mellomalternativet for Gåsvatn vil i liten grad sikre viktige naturverdier. Grane og Vefsn kommuners representanter i styringsgruppa går inn for grensealternativ 2. Med henvisning til pågående barskogvernprosess på Helgeland vil Granes representant allikevel åpne for at foreslåtte gresdragninger kan endres og utvides dersom andre aktuelle barskogområder ikke vernes. Reindriftsforvaltningen i Nordland sin representant mener at alternativ 1 skal følges fordi dette er områder med gammel skog som også er viktig for reindriften.

Fylkesmannen tilrår at alternativ 2 velges for Dempa og Stavassdalen med bakgrunn i at lokalitetene kun har regional verneverdi og ingen registrerte tilleggsverdier. Ved Gåsvatn tilrår alternativ 1, slik at et større, sammenhengende skogområde med stor variasjon i naturtyper, en del rødlistearter og viktige karst- og grotteforekomster sikres i nasjonalparken. Gåsvatn har tilleggsverdier ut over de rent skogbruksmessige verneinteressene, med særlig vekt på nasjonalt verdifulle karst- og grotteforekomster. Området er også sårbart for reindrifta og viktig for friluftslivet. Skogbruksinteressene i området er på kort sikt relativt beskjedne da en større del av arealet med produktiv skog er hogd. Brønnøy og Vevelstad kommuners representanter i styringsgruppa forholder seg nøytrale i spørsmålet om avgrensning av skoglokalitetene i østre deler av nasjonalparken.

DN viser til at nasjonalparkforslaget i det vesentligste omfatter høyfjellsområder. DN vil peke på at randområdene til høyfjellsområder ofte er svært viktige for flere arter, og at det er økt fokus på verdien av hele gradienter i arbeidet med å bevare biologisk mangfold. Det er også opplevelsesmessige kvaliteter knyttet til slike randområder. I vernesammenheng er det derfor viktig å se høyfjellsområdene og lavereliggende områder i sammenheng. Stavassdalen og Dempa er viktige områder også i en slik sammenheng. DN slutter seg derfor til fylkesmannens tilråding til avgrensning for alternativene i øst. Om Stavassdalen og Dempa ikke vernes, er det av hensyn til verneverdiene ønskelig at grunneier tar særlige hensyn ved en eventuell drift av skogen her.

Miljøverndepartementet slutter seg til DNs anbefaling. Ved Gåsvatn tilrås alternativ 1. Stavassdalen har imidlertid verneverdier knyttet til en variert og urørt del av fjelldal med gammelskog og rovfugl. Verneverdiene i Dempa-området er knyttet til urskogs nær granskog og gammel naturskog av furu. Av hensyn til disse verneverdiene er det ønskelig at grunneier tar særlige hensyn ved en eventuell drift av skogen her. I tillegg forutsettes at naturkvalitetene i bl.a. kjerneområder, nøkkelbiotoper og MiS-områder ivaretas i tråd med skoglovens bestemmelser og gjeldende miljøkrav i Levende skog- standarden.

8.1.2 Merknader til verneforskriften for nasjonalparken

8.1.2.1 Verneformålet

Norsk Grotteforbund er fornøyd med omtalen av grotter og karstformer. Den Norske Turistforening og Samarbeidsrådet for Naturvernaker støtter at verneområdene skal kunne brukes til tradisjonelt og enkelt friluftsliv. Samtidig ønsker DNT en presisering av friluftslivets positive egenart i det videre planarbeidet. Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt, Områdestyret Nordland, Norske Reindriftssamers Landsforbund, Reindriftsforvaltningen i Alta og Sametinget ønsker endring i formålsparagrafen som omhandler samiske interesser. Reinbeitedistriktet mener at reindrift bør nevnes før friluftsliv fordi dette er gammel næring og kultur. De viser til ILO-konvensjonen og statens ansvar for å ta vare på samisk kultur og levemåte. De foreslår at ordlyden endres til: *Reindriften har rett til å bruke området, og det skal kunne brukes til naturopplevelse og enkelt friluftsliv.* Områdestyret Nordland og Norske Reindriftssamers Landsforbund foreslår å ta inn formuleringen *Reindriften har etablerte rettigheter i området* som siste setning. Dersom naturopplevelse og friluftsliv skal nevnes i formålet, bør det stå i en annen sammenheng enn sammen med reindrift. Reindriftsforvaltningen i Alta foreslår følgende endring: *Formålet med nasjonalparken er å: - sikre naturgrunnlaget slik at reindriften får gode utviklingsmuligheter.* De foreslår at alt annet om reindrift og samisk kultur trekkes ut av formålsparagrafen. Sametinget foreslår følgende tillegg: *Fredningen skal sikre tradisjonell, naturvennlig, samisk bruk som bevarer det biologiske mangfoldet.*

Styringsgruppa viser til at Høyesterett har konstatert at reindriften er en selvstendig rett hvor rettsgrunnlaget er alders tids bruk. Dette bør komme til uttrykk i formålsparagrafen, og foreslår: *Reindriften har etablerte rettigheter i området.* Formuleringen i formålsparagrafen om at *området skal kunne brukes til reindrift* er ment som en understreking av at området er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Samtidig er sikring av områder for naturopplevelse og tradisjonelt og enkelt friluftsliv en del av begrunnelsen for opprettelsen av nasjonalparken. Allemannsretten står sterkt, og det er naturlig at også naturopplevelse og enkelt friluftsliv blir fremhevet i formålsparagrafen. Forvaltningen av området og god dialog mellom de ulike interessene vil sikre reindriften gode rammevilkår. Nasjonalparker opprettes med formål å sikre store områder uten tunge tekniske inngrep med spesielle naturforhold og/eller vakkert landskap. Reindrift er slik sett ikke en del av selve formålet med et vern etter naturvernloven. Samtidig er styringsgruppa oppmerksom på at Lomsdal-Visten-området utgjør en betydelig del av Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt og mener at reindriften skal ha akseptable rammebetingelser.

DN peker på at reindrift ikke er nevnt som et kriterium i naturvernloven for opprettelse av nasjonalparker. For å gjøre vernets formål mer i tråd med hjemmelsgrunnlaget i naturvernloven foreslår DN å flytte formuleringen om samisk bruk fra verneformålet til et eget punkt under § 3. Når det gjelder ordlyden "Reindriften har etablerte rettigheter i området" som er tatt inn i verneformålet etter høringen, mener DN det er selvsagt at reindriften, på linje med andre næringer, har etablerte rettigheter i området. DN mener derfor det ikke er nødvendig å ta med slik informasjon. DN støtter forøvrig styringsgruppas merknader.

Miljøverndepartementet viser til at ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor den foreslåtte nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse bl.a. for reindriften. Området er også viktig for friluftslivet. Departementet mener derfor disse sammenhengene kan omtales i formålsparagrafen i verneforskriften selv om dette ikke er en del av selve formålet i henhold til naturvernloven.

8.1.2.2 Inngrep i landskapet

Norsk Grotteforbund er positiv til at *fjerning eller ødeleggelse av inventaret i grotter* er med i opplistingen over hvilke inngrep som er forbudt. Nordland Bondelag mener at forslaget til opplisting av *vern mot inngrep i landskapet* under punkt 1.1. vil stoppe all mulighet for næringsvirksomhet i nasjonalparken. De mener at det må brukes formuleringer som tar hensyn til at forskriften skal ivareta både bruk og vern. Kystverket Nordland påpeker at forskriftene bør gi muligheter for at nye navigasjonsmerker kan etableres ved behov for å sikre sjøverts ferdsel.

Styringsgruppa er uenig i at opplistingen av forbud under punkt 1.1. vil stanse all mulighet for utøvelse av næringsvirksomhet. I og med at formålet med opprettelsen av en nasjonalpark er å sikre områder som er uten større tekniske inngrep, blir det også viktig å unngå at det gjøres inngrep etter fredning. Samtidig er det gitt en del

unntak i verneforskriften som sikrer landbrukets behov. Boplasser og de aktivt drevne arealene innenfor utredningsgrensa er i svært stor grad holdt utenom vernet. Infrastruktur for næringsvirksomhet bør i første rekke etableres utenom verneområdet. Nasjonalparken vil kunne brukes som trekkplaster i markedsføring av turistvirksomhet, og som arena for miljø- og naturtilpasset virksomhet som ikke kommer i konflikt med verneformålet. Etablering av nye navigasjonsmerker er tiltak som er av stor sikkerhetsmessig og dermed samfunnsmessig betydning, og vil ikke komme i konflikt med verneverdiene. Samtidig vil det være ønskelig å få melding om slike anlegg og hvor de plasseres. Styringsgruppa tilrår derfor at det tas inn et punkt 1.3.1 under § 3 med følgende ordlyd: *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til: 1. etablering av anlegg for Kystverket.*

DN har i forbindelse med at Nordfjordan-området tilrås tatt inn i nasjonalparken, tatt inn i forskriften at det kan gis tillatelse til montering av nødvendige nye fortøyningsbolter for båter og fiskeredskaper og etablering av anlegg for Kystverket. Et viktig kriterium for å verne Nordfjordan-området som nasjonalpark er å bevare et område med få inngrep. DN slutter seg for øvrig til styringsgruppas merknader.

Miljøverndepartementet viser til at forskriftens § 3 pkt 1.1. er standardformuleringer som benyttes i nasjonalparkforskrifter. Det er likevel åpnet for en rekke aktiviteter som ikke kommer i konflikt med formålet med vernet. MD mener unntakene fra forbudet mot inngrep er dekkende for både næringsaktiviteter og andre aktiviteter. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratets anbefaling.

8.1.2.3 Tiltak/hytter

Fra enkelte grunneiere pekes det på behovet for mindre hytter/rastebuer, fiskekultivering, jakttårn, gjenoppbygging av hjemmefrontshytte osv av hensyn til utvikling av næringsvirksomhet. Andre grunneiere/brukere mener det ikke er behov for dette. Grane kommune mener at det må tillates oppført utleiehytte ved Gåsvatnet sør-øst i området i regi av Grane Jeger- og Fiskeforening, mens Naturvernforbundet i Nordland og Områdestyret i Nordland ikke ønsker hytter her. Områdestyret aksepterer derimot at det skal kunne bygges en hytte i Bønådalen nordvest i nasjonalparken dersom reinbeitedistriktet får innflytelse på plasseringen.

Brønnøysund Turlag viser til en skriftlig intensjonsavtale med grunneier om oppføring av hytte i Bjønnstokken, og dette støttes av Brønnøy kommune, Allskog og DNT. BRT mener det er behov for en hvile/rastebu på ruta mellom Innervisten og Skjørlegda, og på ruta mellom Bønå og Mosjøen. Velfjord historielag, DNT, BRT, Allskog og Brønnøy kommune er positive til at våningshuset i Lomsdalen gjenreises og blir brukt som åpen hytte.

Naturvernforbundet i Nordland og en privatperson mener at det ikke må bygges hytte på Lomsdalsgården. Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt ønsker å ha med et punkt om oppsetting av gammer og gjeterhytter i reindriften under punkt 1.3. Områdestyret Nordland, Sametinget og Norske Reindriftssamers Landsforbund utdyper dette med forslag til følgende formulering: *oppsetting av gjeterhytter i reindriften og gjerder og*

anlegg for reindrift og husdyr. De presiserer at gammer også inngår i dette og påpeker at dette må framgå av forskriftskommentarene.

Tre personer med beiterett, Nordland Bondelag og Grane Bonde- og Småbrukerlag peker på behovet for gjeterbu/tilsynshytte i beiteområder, samt samlegjerder og at det kan settes opp en kåte/gapahuk ved Nord-Norges tjukkeste gran.

DNT foreslår at kravet om kobling til forvaltningsplan tas ut av punkt 1.3 c slik at ordlyden blir: *Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til: c. bygging av bruer, legging av klopper, oppsetting av skilt og merking av stier* fordi en kobling til forvaltningsplan kan ende med at tiltak ikke kan gjennomføres fordi det ikke foreligger godkjent eller oppdatert forvaltningsplan.

Styringsgruppa viser til at det er tatt høyde for en viss tilrettelegging for friluftsliv i nasjonalparken. Spesifisering av enkelttiltak (for eksempel turisthytter) i forskriften ser ikke styringsgruppa som nødvendig eller ønskelig. Før det eventuelt gis åpning for oppføring av hytte i regi av Brønnøy Turlag, bør de private grunneierne avklare hvilke tilbud om overnatting for allmennheten de kan tilby. Styringsgruppa foreslår derfor at det gjøres en nærmere avklaring av tiltaket i forbindelse med utarbeiding av forvaltningsplanen. Grunneier bør få tillatelse til gjenoppbygging av hjemmefrontshytta i Børjedalen forutsatt at utforming og nøyaktig plassering avklares nærmere ved søknad.

Når det gjelder oppsetting av gamle er det gitt åpning i vernforskriften til at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring av nye hytter åpne for allmennheten. Styringsgruppa viser til det videre arbeidet med en forvaltningsplan når det gjelder dette tiltaket og ønsket om oppsetting av jakttårn. Det er ønskelig at Vevelstad kommune overtar Tøymvasshytta fra DN, og at Statens naturoppsyn får ansvar for oppsyn og vedlikehold. Hytta gjøres åpen for allmennheten.

Styringsgruppa ser at synet på gjenreising av Lomsdalsgården er delt. Lomsdalsområdet har stor verdi for friluftslivet. Det ligger en åpen bygning i nærområdet. Styringsgruppa går derfor inn for at det kan oppføres et bygg åpent for allmennheten på grunnen til Lomsdalsgården. Samtidig er det ikke aktuelt å gi rom for oppsetting av hytte ved Bjønnstokkvatn. Det vises til at tiltaket har vært avklart lenge før høringsperioden og at det er omtalt i høringsdokumentet som et tiltak som tas ut av fylkesdelplanen som følge av at det er i konflikt med verneverdiene og reindriften. Endelig avklaring om oppføring av ny hytte ved Gåsvatnet må skje gjennom arbeidet med forvaltningsplanen.

Det er viktig at tilretteleggingstiltak har en kobling til forvaltningsplan da dette vil sikre forutsigbarhet, samarbeid og god sammenheng mellom ulike tiltak. Arbeidet med forvaltningsplanen vil starte opp så snart vernevedtak er fattet og økonomien er på plass. Styringsgruppa er enig i at formuleringen under punkt 1.3 d. kan presiseres, selv om ordet anlegg i denne sammenhengen også er ment å omfatte gjeterhytter og gammer i reindriften. Det samme gjelder for gjeterhytter ved husdyrbeiting. Forskriftens punkt 1.3 d. bør endres til *oppsetting av gjeterhytter, gjerder og anlegg for reindrift og husdyrdrift*. Styringsgruppa understreker at tiltakene er søknadspliktige. Felles samlegjerder dekkes opp av samme punkt i forskriften.

Styringsgruppa kan ikke ta stilling til om det kan bli gitt dispensasjon for oppsetting av gapahuk eller lignende ved Nord-Norges tjukkeste gran. Tiltaket vil i så fall kreve søknad og bli behandlet etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene under § 4. Forskriftens generelle dispensasjonsbestemmelser er kun aktuelle å bruke i unntakstilfeller.

DN viser til at gjenreising av hjemmefrontshytte i Børjedalen er et tiltak som er klarert i

verneplanprosessen. Forskriftens pkt.1.3.e åpner for dette. Det åpnes ikke for bygging av jakttårn og fiskekultivering i nasjonalparken. Jf mal for verneforskrift for nasjonalparker har DN tatt inn følgende under ”forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til (pkt. 1.3)”:

- ”bruksendring av eksisterende bygninger.”
- ”riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.”

I tillegg er følgende nye punkter tatt inn under pkt. 1.3:

- montering av nødvendige nye fortøyningsbolter for båter og fiskeredskaper.
- etablering av anlegg for Kystverket.

DN har også tatt inn setningen ”Ombygging og utvidelse skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.”. Dette gjelder alle relevante punkter under 1.3.

DN tar ikke nå stilling til spørsmålet om hvem som bør være framtidig eier av Tøymvasshytta og hvordan den forvaltes. Når det gjelder ønsket om å føre opp en gapahuk viser DN til at den aktuelle lokaliteten ligger så vidt nære vernegrensen at en gapahuk heller bør bygges utenfor verneområdet. DN slutter seg ellers til styringsgruppas merknader.

Miljøverndepartementet slutter seg til DNs anbefaling.

8.1.2.4 Plantelivet

Tre personer med beiterett ønsker at deres tinglyste beite- og slåtterett tas med i forskriften. Nordland Bondelag mener at storfebeiting også bør være tillatt.

En privatperson mener at det bør innarbeides en formulering i forskriften som går på at plantefelt kan avvirket.

Brønnøysund Turlag, Områdestyret Nordland, Sametinget, Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt og Norske Reindriftssamers Landsforbund er sterkt imot DNs tilleggsforslag om uttak av materialer til tradisjonell samisk husflid med mer, og at uttak av ved blir søknadspliktige fordi dette er tradisjonell samisk bruk av naturressurser.

De foreslår følgende formuleringer i § 3 punkt 2.2: *g. reindriftas nødvendige uttak av trevirke til brensel og for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr* eller: *g. reindriftas nødvendige uttak av ved og trevirke for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr.*

Styringsgruppa viser til at verneforskriftens § 3 punkt 2.2 a. sier at vern ikke er til hinder for beiting. Det er derfor ikke grunnlag for at den tinglyste beiteretten skal omtales særskilt i forskriften. §3 punkt 2.2 d. sier at *vern av plantelivet ikke er til hinder for tynning og uttak av eksisterende plantet gran og ikke stedegne treslag*. Styringsgruppa går inn for at punkt 2.2 g. får følgende formulering: *reindriftas nødvendige uttak av trevirke til brensel og bjørk for vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr*.

DN har endret punktet om uttak av ved slik at dette gjelder ved til hytter og gammer i nasjonalparken, og at uttak av ved er søknadspliktig (jf forskriftsmal). Når det gjelder uttak av torv til vedlikehold av hytter og gammer, har DN føyd til at dette gjelder hytter og gammer i nasjonalparken. DN har også gjort mindre endringer i tråd med gjeldende forskriftsmal, bl.a. at planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt uavhengig om det er stedegne planter eller ikke. DN slutter seg ellers til styringsgruppas merknader.

Miljøverndepartementet støtter DN's anbefaling.

8.1.2.5 Dyrelivet

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt foreslår at det tas inn i forskriften at også *kalvingsplasser* fredes mot skade og unødvendig forstyrrelse.

Styringsgruppa viser til at bestemmelsen om dyrelivet skal dekke forstyrrelse av viltet, og at reindriftas kalvingsplasser ikke naturlig hører hjemme der. Det er derfor ikke grunnlag for å ta inn begrepet kalvingsplass i formuleringen.

DN støtter styringsgruppas merknader.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets anbefaling.

8.1.2.6 Ferdsel

Den Norske Turistforening mener forvaltningsplanen bør presisere at bestemmelsen ikke er til hinder for organisert turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger. Nordland Bondelag mener det må være mulig å foreta organisert ferdsel som skal utøves i forbindelse med næringsvirksomhet/turisme.

Områdestyret Nordland, Sametinget og Norske Reindriftssamers Landsforbund foreslår at punktet om organisert ferdsel omtales nærmere. De foreslår blant annet at det kan opprettes tidsbegrensninger og områdesoner for å styre ferdselen.

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt mener at større organiserte turer med stort antall deltakere bør unngås, også til fots, da det kan forstyrre dyrelivet. De mener at det i

slike tilfeller må søke om tillatelse. Norges Miljøvernforbund fremhever føre-var-prinsippet og krever sporfri ferdsel.

Styringsgruppa ønsker å understreke at det ikke er ønskelig å regulere andre aktiviteter enn de som kan komme i konflikt med verneverdiene. Organisert turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger omfattes derfor av unntaksbestemmelsen så lenge aktiviteten ikke gjør at naturmiljøet blir skadelidende. Regulering vil kun være aktuelt i helt særegne tilfeller og ikke ved normal aktivitet til fots i regi av de nevnte gruppene. Forvaltningsplanen vil gi nærmere presisering av hvilke tilfeller det eventuelt vil være snakk om. Forskriften skiller ikke på om ferdselen er knyttet til næringsvirksomhet eller ikke. Med hensyn til ivaretagelse av verneverdiene er det type ferdsel som er interessant og ikke om den er næringsmessig relatert. Styringsgruppa kan ikke se at det bør foretas en endring som skiller ut organisert ferdsel som foregår i nærings-/reiselivsmessig sammenheng. Det kan bli behov for sonering i både tid og areal for enkelte typer organisert ferdsel. Store grupper til fots kan bidra til forstyrrelse av dyrelivet. Det er generelt lite aktuelt å innføre strenge restriksjoner på ferdsel til fots. I arbeidet med forvaltningsplanen vil det lages retningslinjer for organisert ferdsel og stilles krav om søknad for visse typer organisert ferdsel. Synspunktene blir videreført til dette arbeidet. Styringsgruppa er enig med Miljøvernforbundet i at en føre-var-holdning og sporfri ferdsel er viktige prinsipper for aktivitet i nasjonalparken, men mener samtidig at begrepet sporfri ferdsel rommer noe mer enn ferdsel absolutt uten spor. Spor som forsvinner i terrenget i løpet av kort tid, eksempelvis en sesong, bør også aksepteres innenfor begrepet.

DN slutter seg til styringsgruppas merknader, men har endret punktet om ferdsel i tråd med gjeldende forskriftsmal. Dette er i tråd med merknadene fra styringsgruppa.

Miljøverndepartementet presiserer at det må søkes om tillatelse for visse typer ferdsel for at forvaltningsmyndigheten skal ha oversikt over aktivitetene i området slik at man sikrer seg mot aktiviteter som er i konflikt med verneformålet.

8.1.2.7 Motorferdsel

Forsvarsbygg ønsker at deres behov for lavflyging reflekteres i planforslaget. De påpeker behovet for å kunne ha et visst antall lavflygingstimer og at områdene som kan brukes til denne type trening stadig reduseres. De poengterer at jagerflystøy i 300 meters høyde vil spre seg over et større område enn flyging i 60 meters høyde. Ut i fra dette mener de at støypåvirkningen blir større ved en minimumshøyde på 300 meter.

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt mener at barmarkskjøring i reindrifta skal være direkte unntatt fra vernebestemmelsene. Særlig sårbare områder bør pekes ut på kart slik at reindrifta kan forsøke å unngå disse. Områdestyret i Nordland, Norske Reindriftssamers Landsforbund og Reindriftsforvaltningen i Alta er enig i at barmarkskjøring i reindrifta løses i forvaltningsplanen. Områdestyret i Nordland og

Norske Reindriftssamers Landsforbund forutsetter at reindriften får nødvendig gjennomslagskraft i utforming av forvaltningsplanen. Reindriftsforvaltningen i Alta, Områdestyret i Nordland, Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt og Norske Reindriftssamers Landsforbund støtter Reindriftsforvaltningen i Nordland sitt tilleggsforslag om at bruk av helikopter i reindriften skal være direkte unntatt fra forbudet mot motorferdsel.

Brønnøy kommune, Allskog og en privatperson slutter seg til styringsgruppas forslag om at bruk av luftfartøy i reindriften krever søknad. Hattfjelldal kommune mener at forvaltningsmyndigheten bør kunne gi dispensasjon til motorferdsel for vitenskapelige undersøkelser av plante- og dyrelivet. Norges Miljøvernforbund mener at det må være restriksjoner for barmarkskjøring og bruk av helikopter. De er sterkt mot bruk av helikopter for å drive rein. Samarbeidsrådet for Naturvernsaker og Den Norske Turistforening (DNT) foreslår at forbudet mot motorferdsel i luften under 300 m, endres til å omfatte motorferdsel i luften under 1000 m. DNT mener at militær aktivitet utover skipatrolje og annen ikke-motorisert virksomhet ikke bør forekomme i verneområdene. DNT støtter forslaget om forvaltningsmyndighetens adgang til å gi tillatelse til bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varer og materialer til hytter og gammer, vedlikehold av ferdselsveier og lignende. De forutsetter at dette punktet vil hjemle nødvendig nyttekjøring i forbindelse med drift av turisthytter.

Grane Bonde- og Småbrukerlag mener at vernebestemmelsene må åpne for at beitebrukerne kan kjøre ut saltstein med snøskuter. Nordland Bondelag mener at sykt eller avlivet bufe må kunne hentes ut av området med motorisert kjøretøy i tillegg til luftfartøy, og at mindre næringsvirksomhet og mindre reiselivssatsinger kan få tillatelse til nødvendig motorferdsel for utøvelse av sin virksomhet. Sørvassdalen hytteforening ønsker at forvaltningsmyndigheten kan tillate bruk av beltekjøretøy på snødekt mark og begrenset bruk av luftfartøy for transport av funksjonshemmede til egen hytte.

Styringsgruppa mener lavflyging i verneområdene bør reduseres til et minimum. Likevel vil det ikke være aktuelt å innføre forbud mot ferdsel i luften under 1000 m. Styringsgruppa ser også at Forsvaret har behov for lavflygingsområder og har etter nøye avveininger vurdert dette som en så viktig samfunnsmessig interesse at det er nødvendig å ha med en egen unntaksbestemmelse i verneforskriften for dette. Fri motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet vil i realiteten bety aktivitet i forbindelse med unntakstilstander som krig. Bestemmelsen omfatter ikke annen militær aktivitet som øvelser eller lignende. Ønsket om adgang til å kunne kjøre ut saltstein med skuter er dekket gjennom punktet *forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy i forbindelse med husdyrdrift*.

Styringsgruppa mener det bør være krav om søknad knyttet til reindriftenes behov for motorisert ferdsel og at dette knyttes opp mot forvaltningsplanen. Det forutsettes at reindriften og forvaltningsmyndigheten kommer fram til en arealsortering som gjør det mulig å differensiere området ut fra reindriftenes behov og samtidig skjerme de mest sårbare områdene. Reindriftenes bruk av luftfartøy er begrenset og kan ikke planlegges lang tid i forveien. Den begrensede bruken vil ha liten konsekvens for

verneverdiene. Styringsgruppa går inn for at reindriftas adgang til bruk av luftfartøy blir søknadspliktig. For å forenkle det arbeidet som reindriften pålegges som følge av vern, foreslås det kunne gis flerårige dispensasjoner som del av godkjent reinbeitedistriktsplan slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse både til bruk av skuter på vinterføre og luftfartøy i forbindelse med husdyrhold. Dette gjelder også utfrakt av sykt bufe. Annen motorisert ferdsel vil i praksis bety bruk av barmarkskjøretøy. Slik ferdsel vil være til større ulempe for dyreliv og friluftsliv. Styringsgruppa mener at landbrukets behov og behov knyttet til vedlikehold og drift er dekket i forskriften. Nyttekjøring i form av personfrakt og frakt av utstyr som ellers vil kunne fraktes inn til fots ikke dekkes av bestemmelsen.

Styringsgruppa understreker at næringsaktivitet som fører til behov for motorferdsel ikke er forenlig med verneformålet, og viser til nasjonale føringer om økt næringsvirksomhet knyttet til verneområder ikke skal føre til økt motorferdsel i utmark. Styringsgruppa viser til at vernebestemmelsenes § 4 har en åpning for at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene for vitenskapelige undersøkelser. Eventuelt behov for motorisert ferdsel i forbindelse med slik aktivitet vil måtte behandles etter samme paragraf. Styringsgruppa ser at mennesker med varig funksjonshemming har særskilte behov. Som følge av hyttenes beliggenhet med bratt terreng og vanskelige snøforhold kan bruk av helikopter være aktuelt i enkelte tilfeller. Styringsgruppa støtter forslaget fra Sørvassdalen hytteforening og tilrår at det tas inn et nytt punkt: *bruk av beltekjøretøy på snødekt mark og luftfartøy for transport av varig funksjonshemmede til egen hytte.*

Fylkesmannen ser at høringsforslaget til verneforskrift mangler et punkt som går på bruk av snøskuter i forbindelse med vedhogst som tillates i henhold til forskriften. Fylkesmannen tilrår derfor at det tas inn et nytt punkt som åpner for dette.

DN har gjort en del endringer i § 3 i tråd med forskriftsmalen. DN har også tatt inn et nytt punkt som åpner for at det kan gis tillatelse til bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.

Miljøverndepartementet har presisert at vernet ikke skal være til hinder for å transportere ut sykt eller skadd bufe ved å legges inn standardformulering i et nytt punkt om dette. Vedrørende transport av funksjonshemmede til hytter, vil departementet bemerke at det ikke kan gis mildere bestemmelser for dette innenfor et verneområde, enn hva som gjelder i medhold av motorferdselloven utenfor et verneområde. Departementet anbefaler derfor at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til dette i samsvar med gjeldende bestemmelser i motorferdselloven. Det er ikke dokumentert at lavtflyging er til skade for verneverdiene. Samtidig betraktes Forsvarets trening på lavtflyging som av samfunnsmessig stor betydning. Forskriften er derfor endret slik at vernet ikke er til hinder for Forsvarets nødvendige lavtflyging. MD har etter innspill fra LMD tatt med et nytt punkt j under pkt 6.3 i § 3 slik at det skal være anledning til å søke om tillatelse til motorferdsel i forbindelse med

oppsetting og vedlikehold av nødvendige hytter anlegg knyttet til reindrift og husdyrdrift i § 3 pkt 1.3 d.

8.1.2.8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Hattfjelldal kommune mener at det bør være mulighet til dispensasjon for vitenskapelige undersøkelser av plante- og dyrelivet.

Styringsgruppa viser til at § 4 Generelle dispensasjonsbestemmelser har åpning for dette.

DN slutter seg til styringsgruppas merknad.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets merknad.

8.1.2.9 Forvaltning av nasjonalparken

Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt ønsker ny ordlyd og foreslår følgende tilleggssetning: *Reindriftnas representanter skal være med og utforme forvaltningsplanen.*

Sametinget foreslår følgende formulering i andre setning: *Direktoratet for naturforvaltning skal innhente samtykke fra Sametinget før forvaltningsplaner vedtas.*

Sametinget, Reindriftnas forvaltningen i Alta og Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt mener at samiske interesser/reindriftnas interessene deltar i forvaltningen av vernområdet.

Sametinget foreslår følgende formulering: *Det etableres et lokalt forvaltningsstyre med minimum 50 % representasjon fra samiske interesseorganisasjoner/samiske rettighetshavere. Fylkesmannen ivaretar sekretariatsoppgavene. Forvaltningsstyret er ansvarlig for å håndheve bestemmelser og utarbeide forvaltningsplaner.*

Styringsgruppa viser til at det er vanlig praksis at berørte reinbeitedistrikter deltar i rådgivende utvalg. Det er derfor ikke nødvendig å ta inn en formulering om dette. Styringsgruppa kan ikke se at det er grunnlag for å innlemme samiske interesseorganisasjoner eller rettighetshavere som del av selve vernemyndigheten. Samtidig er styringsgruppa klar over de nasjonale forpliktelsene vi har for å ivareta urfolks rettigheter. Styringsgruppa foreslår at følgende formulering tas inn i § 7: *Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordningen som etableres.* Dette er i tråd med formuleringen i forskriftene for Varangerhalvøya nasjonalpark. Med dette menes fast plass i rådgivende utvalg og at reindriftnas høres i nye inngrepssaker.

DN viser til konsultasjonsavtalen mellom Sametinget og Miljøverndepartementet. Avtalen sikrer samisk medvirkning i forvaltningsplanarbeidet og legger til grunn en målsetting om å oppnå enighet mellom staten og Sametinget. DN mener det derfor ikke er nødvendig å endre forskriften på dette punktet. DN har strøket setningen tatt

inn av styringsgruppa fordi det er selvsagt at samiske interesser skal ivaretas ved forvaltningen av nasjonalparken. DN slutter seg for øvrig til styringsgruppas merknader.

Miljøverndepartementet forutsetter at berørte parter, deriblant reindriftens interesser, deltar i utarbeidelsen av forvaltningsplanen. Departementet forutsetter videre at det i samsvar med konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget gjennomføres nødvendige konsultasjoner før forvaltningsplanen godkjennes. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordningen som etableres.

8.1.2.10 Forholdet til kulturminner

Miljøverndepartementet forutsetter tett samarbeid mellom kulturminne- og naturforvaltningsmyndighetene når det gjelder forvaltningen og behandlingen av enkeltsaker knyttet til kulturminner i verneområdene. Det legges opp til at istandsetting og vedlikehold knyttet til både fredete og ikke fredete kulturminner og til naturverdiene, skal skje på en slik måte at både natur- og kulturminneverdier ivaretas på best mulig måte. Tiltak knyttet til forvaltning av kulturminner må derfor avklares med forvaltningsmyndigheten for verneområdene slik at det ikke oppstår konflikt med verneformålet etter naturvernloven.

Forskriftenes punkt vedrørende kulturminner er kun en presisering i forhold til kulturminnelovens bestemmelser som også gjelder innenfor områdene som nå foreslås vernet etter naturvernloven. Departementet vil understreke at inngrep, istandsetting og skjøtsel knyttet til kulturminner som er fredet i medhold av kulturminneloven, bare kan skje etter tillatelse fra kulturminnemyndighetene. Som nevnt over, må også slike tiltak avklares med forvaltningsmyndigheten for verneområdene slik at det ikke oppstår konflikt med verneformålet etter naturvernloven.

8.2 Strauman landskapsvernområde

8.2.1 Avgrensing

Aursletta Vel mener det bør tas ut en større del ved Bønå eller at vernebestemmelsene gjøres mildere, slik at det er muligheter for tømmerhogst og at grunneier kan få sette opp en enkel hytte ved Lakselvatnet.

Styringsgruppa vil understreke at innspill i stor grad tatt hensyn til mht avgrensing og vernebestemmelser. Avgrensingen i indre deler av Vistenfjorden er gjort etter nøye avveininger mellom naturverdier og brukerinteresser, og det anbefales ikke endringer her.

DN slutter seg til styringsgruppas tilråding til grenser for landskapsvernområdet.

MD anser at det foreslåtte landskapsvernområde har betydelige naturverdier. Avgrensingen som er foreslått ivaretar etter departementets mening både verneverdiene og brukerinteressene på en hensiktsmessig måte.

8.2.2 Forskriften

Vevelstad kommune og Aursletta Vel ønsker ei nødbu i området Laksmarka-Sannan. Kommunen ønsker også opprusting av sti fra Aursletta til Lakselvvatnet med to bruer, en stige samt ei nødbu i tilknytning til Sjøbergmarsjen/sti over Eiteråfjellet. En grunneier mener at et visst minimum av infrastruktur vil være nødvendig for å gjøre nasjonalparken tilgjengelig. Han hevder at forsiktig bygging ved Lakselvvatnet og bygging av uthus og lignende på de eksisterende tunene ikke forringer verneverdiene. Han mener også at motorisert ferdsel, inkludert båtferdsel, kan reserveres grunneierne. Videre mener han at det bør tillates opprettelse av telefonforbindelse til et sted ved Lakselvvatnet.

Brønnøysund Turlag har ønske om oppføring av lita, åpen hytte ved Lakselvvatnet og viser til muntlig avtale med grunneier. Forslaget støttes av Den Norske Turistforening som mener at forskriften må ta høyde for at Brønnøysund Turlag ønsker å legge til rette for friluftsliv i området med stier og turisthytter. Vevelstad kommune støtter grunneiers ønske om at verneforskriften må åpne for å sette opp hytte/hus. Kommunen ønsker at forskriften gir muligheter for at kommunen som grunneier kan sette opp hytte på sin eiendom (Sætra). Aursletta Vel mener det bør være muligheter for tømmerhogst og at grunneier kan bygge opp en enkel hytte/bu ved Lakselvvatnet. Visto grendeutvalg presiserer at bestemmelser og forvaltningsplan ikke må være til hinder for drivverdig tømmeruttak.

Statens landbruksforvaltning støtter styringsgruppas forslag til vernebestemmelser og avviser DNs tilleggsforslag. Norges Bondelag mener det er lite forskjell på forskriftene for nasjonalpark og landskapsvern, med unntak av uttak av tømmer innenfor landskapsvernområdene. De viser til NOU 2004:8 (naturmangfoldloven) der utvalget har uttrykt at *landskapsvernområder skal være en mild form for vern slik intensjonen opprinnelig har vært*. De mener det bør framgå av vernebestemmelsene at vernet ikke er til hinder for tidsmessig landbruksdrift. Allskog mener forskriftene må gi muligheter for næringsutvikling. Norges Grotteforbund mener det burde vært med en formulering om grotter i vernebestemmelsenes punkt 1.1 *Vern mot inngrep i landskapet* tilsvarende som for nasjonalparken.

Styringsgruppa viser til at reindriften har behov for bruk av helikopter. Styringsgruppa går derfor inn for at det tas inn en tilføyelse som går på landing med helikopter under § 3 punkt 5.2 b for landskapsvernområdene: *5.2 Bestemmelsen i 5.1 er ikke til hinder for: b. landing med helikopter og bruk av beltekjøretøy på vinterføre ... i forbindelse med reindrift.*

Det er først og fremst av hensyn til skogsdrift at verneformen landskapsvern er valgt. Landskapsvern gir ikke vern av vegetasjonen ut over det som kan påvirke landskapsinntrykket. Beiting er tillatt i landskapsvernområdet, og

forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppsetting av gjerder og anlegg i forbindelse med husdyrdrift. Styringsgruppa mener derfor at vernebestemmelsene ivaretar hensynet til landbruksdrift. Verneformen landskapsvern brukes først og fremst for å sikre vakre og egenarta natur- eller kulturlandskap. Grottene utgjør en del av landskapet og inngrep i karst- og grotteforekomster omfattes derfor av forbudet i forskriften pkt 1.1 som ikke er uttømmende.

Styringsgruppa viser til at det har vært kontakt mellom tiltakshaver og reindrifta angående hytte ved Øvre Bønåvatn. Det stilles krav om at plassering er avklart med reindrifta før tiltaket kan gjennomføres. Båtskyss vil være den mest attraktive måten å komme seg inn i området på for de fleste, samtidig med at det er behov for at stien fra Aursletta inn til Lakselvvatnet rustes opp. Opprusting av stien bør tas med som tiltak i forvaltningsplanen. Det foreligger ikke særlige grunner for at det bør gis tillatelse til oppsetting av mobilmast eller ny telefonlinje. Styringsgruppa registrerer at det er lokal motstand mot hytte ved Lakselvvatnet. Spørsmålet om nødbu bør vurderes i forbindelse med forvaltningsplanarbeidet. Nødbu er ett aktuelt tiltak, men også andre tiltak som bygging av bruer og lignende kan være aktuelt. Bygging av nødbu/rastebu mellom Inner Visten og Skjørlægda anses som uaktuelt da beliggenheten vil være i grensa til et område med villmarkspreget og med høy landskapsverdi. Styringsgruppa kan ikke se noe åpenbart behov for nødbu i forbindelse med Sjøbergmarsjen. Varding av denne trasèen er lagt inn som tiltak i fylkesdelplanen.

Bygging av rastebu på ruta mellom Bønå og Mossjøen anses som uaktuelt. Det vises til at privat grunneier vil få tillatelse til oppføring av hytte i det samme området, og at den skal brukes til utleie/mulighet for overnatting for allmennheten. Området har for øvrig nasjonal landskapsverdi og helt ubetydelige naturinngrep.

Grunneier vil kunne få tillatelse til å sette opp uthus tilknyttet eksisterende tun i Sæterdalen, da tiltaket vurderes å ikke være i vesentlig strid med verneformålet.

Bygging av ny fritidsbolig ved Lakselvvatnet vil påvirke landskapsbildet i et område med nasjonal landskapsverdi og dermed komme i konflikt med verneformålet.

Styringsgruppa viser til verneforskriftens § 3 punkt 1.3. f som sier at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nye hytter for allmennheten i tråd med forvaltningsplanen. Dette åpner for muligheten til at kommunen som grunneier kan sette opp hytte på sin eiendom, dersom den gjøres tilgjengelig for allmennheten og det er behov for et slikt tilbud. Et eventuelt tiltak må være avklart og forankret i forvaltningsplanen. Forskriften kan ikke gjøres strengere enn det forslaget som har vært på høring. Forskriften § 3 punkt 2.3 åpner for at *skogsdrift og uttak av ved kan skje etter retningslinjer gitt i forvaltningsplanen.*

Vernebestemmelsene for Strauman landskapsvernområde gir åpning for vedlikehold av etablert skogsvei og for hogst som ivaretar landskapsbildet. Uttak av planta gran vil være mulig. Ønsket om privat hytte ved Sagene vil ikke kunne realiseres. Det er gitt åpning for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppsetting av hytte som er åpen for allmennheten.

DN tilrår at formuleringen om samisk bruk flyttes fra verneformålet og til et eget punkt om samisk bruk. DN har også endret forskriften slik at det må søkes om tilrettelegging for vinterveier til tømmertransport. Grunneier har gjort DN oppmerksom på at bruk av veien inn til Sætra ikke er nevnt i verneforskriften. DN

har tatt inn et punkt i forskriften som åpner for motorisert ferdsel langs veien. Punktet om motorisert ferdsel for utfrakt av felt storvilt endres i tråd med forskriftsmal til ordlyden ”*bruk av lett kjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for uttransport av felt elg og hjort.*” Forskriften er endret slik at det må søkes om bruk av luftfartøy for slik uttransport. DN slutter seg ellers til styringsgruppas merknader.

Miljøverndepartementet oppfatter at både styringsgruppa og direktoratet har tatt tilbørlig hensyn til næringsinteressene, og således funnet en tilfredsstillende balanse mellom verne- og brukerinteressene i landskapsvernområdet.

Ivaretagelse av naturgrunnlaget er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse, bl.a. for reindriften. Området er også viktig for friluftslivet. Departementet mener derfor disse sammenhengene kan omtales i formålsparagrafen i verneforskriften selv om dette ikke er en del av selve formålet i henhold til naturvernloven.

Miljøverndepartementet
tilrår:

Forskrift om verneplan for Lomsdal – Visten, fastsettes i samsvar med vedlagte forslag
(vedlegg 1 og 2).